

**MINIMAMONITOR EN INKOMENS
EFFECTRAPPORTAGE
GEMEENTE HAARLEM 2018-2019**

Minimamonitor en Inkomens Effectrapportage gemeente Haarlem 2018-2019

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroepen voor het gemeentelijke minimabeleid, het gebruik van inkomensondersteunende regelingen en de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima in de gemeente Haarlem.

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Haarlem

Datum

Maart 2020

Auteurs

Anne-Wil Hak
Michelle Ellens

Databewerking

Johan Knol

Grafische ondersteuning

Senne Trip

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ. Het overnemen van cijfers en/ of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden vervaelvoudigd en/ of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
1. Samenvattende bevindingen Inkomens Effectrapportage	4
2. Bevindingen Minimamonitor	6
3. De inkomenseffecten in 2019 (120 procent Wsm)	9
4. Minima in beeld	16
5. Kinderen in minimahuishoudens	20
6. Minimaregelingen	23
7. Schuldienstverlening	30
Bijlage 1. Onderzoeksmethodiek Inkomens Effectrapportage	31
Bijlage 2. Financieel maandoverzicht.....	35
Bijlage 3. Onderzoeksmethodiek Minimamonitor	41
Bijlage 4. Bevolkingskarakteristieken	43
Bijlage 5. Kenmerken kinderen	44
Bijlage 6. Kenmerken minima tot 100% Wsm	45
Bijlage 7. Aantal en aandeel huishoudens tot 115%, 120% en 130%	46
Bijlage 8. Draagkrachtberekening	47
Bijlage 9. Afkortingen	48
Bijlage 10. Infographics	49

Inleiding

De gemeente Haarlem heeft een zeer actief beleid voor huishoudens met een laag inkomen (minima). Op basis van het evaluatierapport van het minimabeleid over de periode 2012-2014 is er een vijftal speerpunten voor het minimabeleid 'Samen actief tegen armoede 2016-2020' geformuleerd:

- Bevorderen van zelfredzaamheid en participatie;
- Preventie van langdurige armoede, onder andere door preventie van schulden;
- Verminderen van armoede van kinderen en jongeren (dit speerpunt is in 2017 verder uitgewerkt in de nota "Kansen voor alle Haarlemse kinderen");
- Ondersteuning bij leven van een laag inkomen, zoals bij woonlasten en ziekte;
- Vergroten van het bereik van de minimaregelingen, waaronder het vereenvoudigen van regelgeving.

In het laatste jaar van het huidige beleidsplan wil de gemeente evalueren wat de effecten van het nieuwe beleid tot dusver zijn. KWIZ is gevraagd een onderzoek te doen naar het huidige gebruik en bereik van de minimaregelingen in de gemeente Haarlem.

Onderzoeksvragen

Ten behoeve van het onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Omvang van de doelgroep en het bereik van de regelingen.
 - a) Hoe groot is de doelgroep minima in de gemeenten Haarlem en Zandvoort?;
 - b) In welke wijken bevinden zich deze minima?;
 - c) Hoe is de samenstelling van de minimahuishoudens?;
 - d) Hoeveel kinderen zijn er in deze minimahuishoudens?;
 - e) Wat is het bereik van de verschillende regelingen?;
 - f) Wat is het meervoudig gebruik van de minimaregelingen?;
 - g) Hoe heeft het bereik zich in de afgelopen jaren ontwikkeld (vergeleken met de vorige metingen en de evaluatie)?;
 - h) Wat is naar schatting de omvang van de doelgroep minima die nu wordt gemist, op basis van 115%?;
 - i) Hoe groot is de doelgroep minima op basis van 120% en 130%?;
 - j) Wat zijn de stapelingen in het gebruik van de minimaregelingen met de schuldhelpverlening?
2. Analyse van de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima:
 - a) Wat zijn de financiële effecten van de lokale en landelijke regelingen op verschillende huishoudtypen?;
 - b) Wat is de vrije bestedingsruimte na aftrek van vaste lasten en gebruik van de voorzieningen?;
3. Toetsing van de kwantitatieve analyse aan de onderzoeksvragen:
 - a) In welke mate is het bereik van de regelingen vergroot?;
 - b) Hebben de minima nu meer te besteden?

Rapportage

Dit rapport beschrijft de doelgroep voor het lokale minimabeleid en het gebruik en het bereik van inkomensondersteunende voorzieningen die de gemeente kent. De gemeente Haarlem heeft diverse regelingen om minima te ondersteunen. Niet alle minima maken echter gebruik van deze regelingen. Daarom wil de gemeente graag weten hoe groot de groep van wel- en niet-gebruikers is en welke kenmerken deze huishoudens hebben.

De gegevens over de omvang en samenstelling van de verschillende groepen minimahuishoudens gaan over het jaar 2018, net als het gebruik van de minimaregelingen. De inkomenseffecten zijn gebaseerd op de situatie in 2019. In 2018 was de geldende

inkomensgrens voor de minimaregelingen 115 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), vanaf 1 januari 2019 is de inkomensgrens verruimd tot 120 procent Wsm.

Onderzoeksopzet

De gemeente heeft geen rechtstreekse toegang tot inkomensgegevens van haar inwoners. Door gebruik van diverse informatiebronnen van gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens, is het aantal minimahuishoudens op 31 december 2018 vastgesteld. Daarvoor zijn registraties van de volgende voorzieningen gebruikt: de Participatiewet, alle minimaregelingen, gemeentelijke zorgpolis, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, Schulddienstverlening en wettelijke schuldsanering (Wsnp). Met behulp van de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de gebruikersgegevens op huishoudniveau gegroepeerd. Op deze manier ontstaat een samenhangend beeld op de omvang en samenstelling van de minimapopulatie, de mate van gebruik van regelingen en de overlap in het gebruik van voorzieningen op andere beleidsterreinen. In bijlage 3 wordt de methodiek verder toegelicht.

Minimahuishoudens in beeld

Zoals eerder benoemd beschikt de gemeente niet over de inkomensgegevens van al haar inwoners. Hierdoor zijn er inwoners die niet in de registratiebestanden voorkomen, omdat ze geen gebruik maken van de minimaregelingen. Dit betekent dat het feitelijk aantal minima iets hoger ligt dan in deze Minimamonitor wordt gerapporteerd. Wanneer het in deze monitor gaat over minimahuishoudens zijn dit de huishoudens die in beeld zijn gebracht via de bovenstaande onderzoeksmethode. Tenzij anders vermeld. Mensen die geen gebruik maken van de regelingen zijn niet in beeld. Op basis van een Armoede Index is het totaal aantal minimahuishoudens in de gemeente Haarlem geschat. In bijlage 7 is een doorrekening/schatting opgenomen naar het totale aantal minimahuishoudens in Haarlem.

Leeswijzer

In de eerste twee hoofdstukken worden de algemene bevindingen van de inkomenseffecten en de Minimamonitor beschreven. In het derde hoofdstuk komen de effecten van het lokale en landelijke minimabeleid op het inkomen van minimahuishoudens aan bod. In de laatste hoofdstukken wordt de minimapopulatie in de gemeente Haarlem in kaart gebracht.

De bijlagen geven een aantal achterliggende cijfers weer. Alle landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS en vergelijkingen met andere gemeenten wordt gedaan op basis van ervaringscijfers van KWIZ. De bedragen van de Inkomens Effectrapportage zijn vastgesteld door het NIBUD. In bijlage 9 worden de afkortingen die in het rapport worden gebruikt toegelicht. In bijlage 10 staan de infographics van de resultaten van dit onderzoek.

1. Samenvattende bevindingen Inkomens Effectrapportage

In deze samenvatting wordt nader ingegaan op de analyse van de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima. Concreet gaat het daarbij om de volgende onderzoeksvragen:

- 2a: Wat zijn de financiële effecten van de lokale en landelijke regelingen op verschillende huishoudtypen?
- 2b: Wat is de vrije bestedingsruimte na aftrek van vaste lasten en gebruik van de voorzieningen?
- 3b: Hebben de minima nu meer te besteden?

Financiële effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima

Het bedrag dat minima aan toeslagen van het Rijk kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag dat ze aan lokale regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente daarom kleiner dan van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt, voor de meeste huishoudens, geleidelijk af bij een hoger inkomen. Het recht op een deel van de minimaregelingen vervalt bij een inkomen boven 120 procent Wsm. Doordat huishoudens met kinderen van meer regelingen gebruik kunnen maken, geldt voor hen een grotere impact

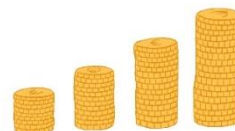
van het wegvallen van de gemeentelijke bijdrage zodra het inkomen boven 120 procent Wsm komt.

Vrije bestedingsruimte

De gemeentelijke regelingen zorgen er voor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van overige bestedingen. Per huishoudtype en inkomen verschilt het bedrag dat wordt overgehouden wel aanzienlijk. Paren zonder kinderen met een bijstandsuitkering hebben zonder gemeentelijke bijdrage geen geld voor het doen van overige bestedingen.

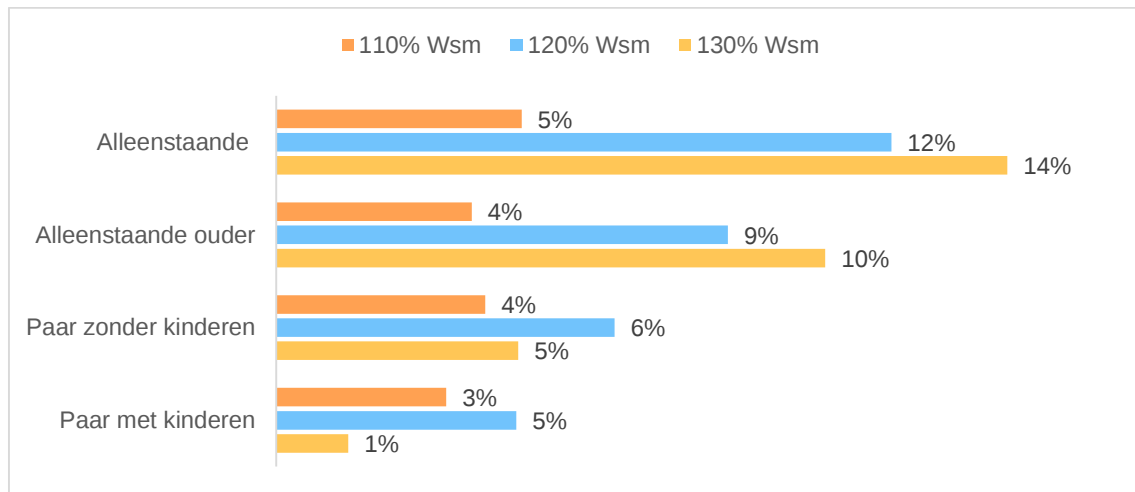
Armoedeval: werken loont meestal

Werken loont in de meeste gevallen: wanneer huishoudens vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120 of 130 procent Wsm, gaan de meeste minima er in totaal inkomen op vooruit. Maar niet evenredig. Landelijke toeslagen lopen terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. Het totaal inkomen bestaat uit netto-inkomen, vakantietoeslag, gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen.

Waar alleenstaanden en alleenstaande ouders er bij ieder inkomen relatief gezien op vooruit gaan, is er bij de paren (met en zonder kinderen) een terugval te zien bij een inkomen van 130 procent Wsm ten opzichte van 120 procent Wsm. Het totaal inkomen bij een inkomen gelijk aan 120 procent Wsm is 6 procent hoger dan het totaal inkomen in de bijstandssituatie. Bij een inkomen gelijk aan 130 procent Wsm is de stijging ten opzichte van de bijstandssituatie 5 procent. Voor een paar met kinderen is er een terugval van 4 procent. Dit komt doordat de landelijke toeslagen bij paren sneller teruglopen en zij een groter bedrag aan gemeentelijke regelingen verliezen. Het totaal inkomen is bij een inkomen gelijk aan 130 procent Wsm nog wel 1 procent hoger dan de bijstandssituatie. Minima kunnen nog gebruikmaken van de bijzondere bijstand en eventueel van de minimaregelingen waar een draagkrachtberekening voor geldt.

Figuur 1.1.1. Groei in totaal inkomen t.o.v.100 procent Wsm bij werkaanvaarding¹

Aanbevelingen

Paren met kinderen hebben te maken met de armoedeval. Zeker gezien de grote groep die al langdurig een laag inkomen heeft is het van belang een ondersteunend uitstroombesluit te voeren. Hierbij zijn verschillende mogelijkheden:

- Een eerste mogelijkheid is te werken met een glijdende schaal voor bedragen en inkomensgrenzen. Er zijn verschillende gemeenten die dit op dit moment aan het onderzoeken zijn. Concreet houdt dit in dat bijvoorbeeld de inkomensgrens voor het kindpakket wordt verhoogd. De gemeente dempt zo het effect van de armoedeval, maar het zal impact hebben op de uitvoeringskosten.
- Onderzoek naar welke vorm van uitstroomprijs mogelijk is om het zoeken naar betaald werk te stimuleren.
- Versimpel de procedures voor cliënten met bijstand die bijverdienen. Hierbij kan bijvoorbeeld gewerkt gaan worden met regelvrije of regelarme experimenten waarbij mensen een deel van de bijverdiensten mogen behouden. Dit kan afhankelijk worden gesteld van de uitgangspositie van de desbetreffende inwoner;
- Implementeer een regeling voor pensioengerechtigden. Hierdoor krijgen pensioengerechtigden de kans om sportieve en/of culturele activiteiten te ondernemen. Dit voorkomt dat ze in een sociaal isolement terecht komen.

¹ De percentages in de grafiek zijn (voor de leesbaarheid) afgerond op hele getallen. Daarom zijn niet alle staven met dezelfde percentages even groot.

2. Bevindingen Minimamonitor

In dit hoofdstuk worden onderstaande onderzoeksvragen beantwoord en wordt een verbinding gemaakt tussen de cijfers en het beleid. De onderzoeksvragen worden in willekeurige volgorde beantwoord. De cijfers gaan over 2018 waarbij de inkomensgrens voor het minimabeleid 115 procent Wettelijk sociaal minimum (Wsm) was.

Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in dit hoofdstuk worden beantwoord zijn:

- 1a: Hoe groot is de doelgroep minima in de gemeenten Haarlem?
- 1b: In welke wijken bevinden zich deze minima?
- 1c: Hoe is de samenstelling van de minimahuishoudens?
- 1d: Hoeveel kinderen zijn er in deze minimahuishoudens?
- 1e: Wat is het bereik van de verschillende regelingen?
- 1f: Wat is het meervoudig gebruik van de regelingen?
- 1g: Hoe heeft het bereik zich in de afgelopen jaren ontwikkeld?
- 1h: Wat is naar schatting de omvang van de doelgroep minima die nu wordt gemist, op basis van 115 procent Wsm?
- 1i: Hoe groot is de doelgroep minima op basis van 120 procent Wsm en 130 procent Wsm?
- 1j: Wat zijn de stapelingen in het gebruik van de minimaregelingen met de schuldhulpverlening?
- 3a: In welke mate is het bereik van de regelingen vergroot?

2.1. Kenmerken doelgroep minimabeleid

Omvang doelgroep inkomen tot 115 procent Wsm (2018)

Uit deze tabel blijkt dat volgens de Armoede Index 7.649 huishoudens afhankelijk zijn van een inkomen tot 115 procent Wsm.

Tabel 2.1.1 Aantal huishoudens naar inkomensgrens

Huishoudens	
100%	5.294
115%	7.649
120%	9.500
130%	11.000

Van alle huishoudens in de gemeente Haarlem heeft in 2018 10 procent een inkomen tot 115 procent. Het gaat om 7.496 huishoudens die de gemeente in 2018 in beeld heeft. Dat betekent dat de gemeente Haarlem 94 procent van de minimahuishoudens in beeld heeft en 6 procent niet. Dit zijn bijvoorbeeld inwoners met een kleine baan of ZZP'ers. Uiteraard zijn deze inwoners moeilijker te bereiken dan de inwoners die de gemeente al 'kent' vanuit de bijstand, het minimabeleid, schulddienstverlening en/ of de kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

Doordat iedereen die gebruik maakt van een regeling een HaarlemPas krijgt, heeft de gemeente Haarlem bijna alle minima in beeld. Het hoge bereik van de regelingen en met name de kwijtschelding bevestigt dit beeld. Tabel 2.1.1 geeft het aantal minimahuishoudens weer op basis van de Armoede Index².

Minimakinderen en eenoudergezinnen

In totaal groeien 3.727 kinderen in de leeftijd tot 18 jaar op in een minimahuishouden. Dit is 11 procent van alle kinderen in de gemeente. Kinderen in een eenoudergezin hebben bijna drie keer zoveel kans om op te groeien in een minimahuishouden dan kinderen die opgroeien in een gezin met twee ouders; 29 procent tegenover 8 procent.

² Armoede Index KWIZ In bijlage 7 wordt de Armoede Index verder beschreven en toegelicht.

Langdurige minima

Een andere belangrijke doelgroep zijn de huishoudens die al drie jaar of langer een inkomen tot 115 procent Wsm hebben. In de gemeente Haarlem behoort 74 procent (5.522 huishoudens) van alle minimahuishoudens tot de langdurige minima. In deze groep zitten veel alleenstaanden in de leeftijd van 45 tot de AOW-gerechtigde leeftijd

Concentratie minimahuishoudens in Meerwijk en Boerhaavewijk

In de wijken Meerwijk en Boerhaavewijk wonen relatief meer minimahuishoudens en minimakinderen dan in de andere wijken.

2.2. Gebruik minimaregelingen

Haarlem doet het relatief goed vergeleken met andere grote steden en het landelijk gemiddelde. De tabel laat zien dat in vergelijking met deze gemeenten, het bereik van de minima met de HaarlemPas erg hoog is. Tegelijkertijd is te zien dat er tussen de gemeenten behoorlijke verschillen in bereik zijn.

De volgende tabel bevat een overzicht van het bereik van vier minimaregelingen in een aantal andere gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, waar KWIZ ook onderzoek heeft gedaan. Omdat de uitvoering van de regelingen van plaats tot plaats op onderdelen verschilt, mogen de gepresenteerde gemeentelijke percentages *niet* als absoluut worden beschouwd. Het aandeel minima kan wel worden vergeleken. Al is er een verschil in de inkomensgrens van het minimabeleid, waardoor de minimapopulatie groter is als de inkomensgrens van het minimabeleid hoger is.

Tabel 2.2.1 Vergelijking gemeentelijke kerncijfers minima

Categorie	Haarlem	Zaandijk	Alkmaar	Leeuwarden
Inkomensgrens	115%	110%	120%	120%
Aandeel minima	10%	11%	10%	16%
<i>Bereik regelingen</i>				
Pas regeling	90%	-	40%	40%
Kwijtschelding	82%	79%	81%	76%
Individuele Inkomenstoelag	49%	53%	36%	59% ³
Gemeentelijke zorgpolis	27%	35%	21%	38%
Regeling kinderen	64%	83%	52%	65%

Nagenoeg alle minima huishoudens maken gebruik van een of meerdere regelingen

Veel meer gezinnen zijn de afgelopen jaren bereikt met het minimabeleid. Het aantal gezinnen met een HaarlemPas is toegenomen. Eenmaal in het bezit van de HaarlemPas zijn de gemeentelijke regelingen eenvoudiger aan te vragen, omdat er dan geen toetsing meer hoeft plaats te vinden. Gezinnen met een HaarlemPas worden op de hoogte gehouden van de gemeentelijke regelingen of krijgen automatisch vooraf ingevulde formulieren thuisgestuurd, bijvoorbeeld voor schoolkosten. Hierdoor neemt het beroep op deze regelingen succesvol toe.

Ook uit het feit dat er bijna geen huishoudens zijn die van geen enkele regeling gebruik maken kan worden geconcludeerd dat de minima in Haarlem goed worden bereikt.

Meervoudig gebruik regelingen

- Huishoudens met kinderen maken gemiddeld van meer regelingen gebruik dan huishoudens zonder kinderen.
- Huishoudens met een bijstandsuitkering maken gemiddeld van meer regelingen gebruik dan huishoudens met een andere inkomensbron;
- Huishoudens tot 27 jaar en AOW-gerechtigden blijven achter in hun gebruik bij de overige huishoudens;

³ Leeuwarden heeft als inkomensnorm 100% Wsm voor de individuele inkomensstoelag.

2.3. Overlap schulddienstverlening

Minimahuishoudens moeten vaker gebruik maken van de schulddienstverlening dan niet-minima (huishoudens met een inkomen hoger dan 115 procent Wsm): 10 procent van de minima heeft ook schuldhulpverlening. Bij huishoudens met een inkomen hoger dan 115 procent Wsm heeft een half procent gebruik gemaakt van de schulddienstverlening.

2.4. Aanbevelingen

Communicatieplan richten op specifieke doelgroepen

Om de relatief kleine groep niet bekende minima in beeld te krijgen, adviseert KWIZ om een specifiek communicatieplan te maken. Het is van belang om alle doelgroepen goed te bereiken. Dit kan door het inzetten van meerdere communicatiekanalen. Enkele aandachtspunten hierbij:

- Betrek de ketenpartners die juist de lastig bereikbare doelgroepen bedienen actief bij de campagne. Zij zijn vertrouwenspersoon voor de burgers en bieden een laagdrempelige toegang voor de inwoners. Door de ketenpartners in te zetten kan het wantrouwen dat soms tegen de gemeente bestaat worden weggenomen. Voor de ZZP'ers en de werkende armen zijn dit bijvoorbeeld de bedrijfscontactfunctionarissen van de Economische Zaken, de BBZ-regeling (ROZ), de Kamer van Koophandel, het UWV, de sociale werkvoorziening en bedrijven met veel laaggeschoolde arbeid.
- Maak daarom bij de ondersteuning ook gebruik van ervaringsdeskundigen: zij spreken de taal, kennen de problemen en weten de weg naar de gemeente en de instanties.

Aanvraagprocedure schoolkosten

De brief ten behoeve van de aanvraag schoolkosten wordt nu eens per jaar verstuurd. Hierdoor krijgen huishoudens die in het laatste deel van het jaar tot de doelgroep behoren geen brief.. Door de brief 2 keer per jaar te gaan versturen, kan de gemeente ook de huishoudens die in de loop van het jaar tot de doelgroep behoren bereiken.

Huishoudens die langdurig van een laag inkomen afhankelijk zijn

Van alle minimahuishoudens is bijna driekwart al langer dan drie jaar afhankelijk van een laag inkomen. Daarbij is de groep alleenstaanden tussen de 45 en de pensioengerechtigde leeftijd oververtegenwoordigd. Daarom is het aan te raden om juist voor deze groep specifiek beleid te ontwikkelen. Bekijk daarbij of de huidige invulling van bijvoorbeeld de HaarlemPas en andere regelingen aansluit bij de behoefte van deze doelgroep. Een manier om deze behoefte te achterhalen is een bijvoorbeeld een gerichte enquête onder deze groep om de gewenste ondersteuning te inventariseren.

3. De inkomenseffecten in 2019 (120 procent Wsm)

In dit hoofdstuk worden de effecten van de landelijke en lokale regelingen op het inkomen van een aantal huishoudtypes beschreven.

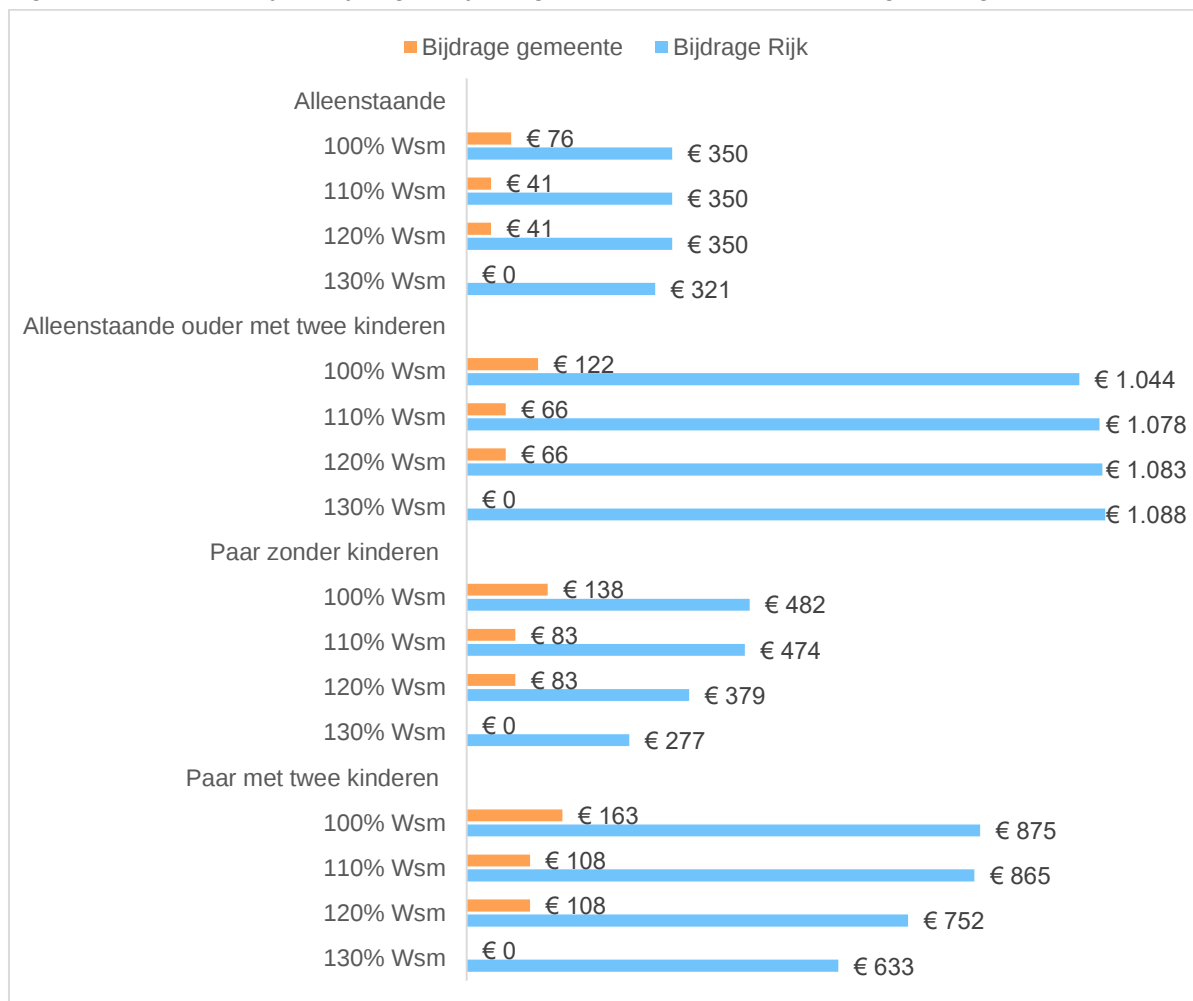
3.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

De financiële ondersteuning voor minima vanuit het Rijk is veel hoger dan vanuit de gemeente Haarlem, zoals uit figuur 3.1.1 blijkt. Daarnaast verschilt de gemeentelijke vergoeding per huishoudtype: minimahuishoudens met kinderen hebben recht op meer regelingen dan minimahuishoudens zonder kinderen, waardoor het bedrag dat zij daarvan kunnen ontvangen ook hoger is. Ook krijgen zij vanuit het Rijk extra toeslagen, zoals het kindgebonden budget.

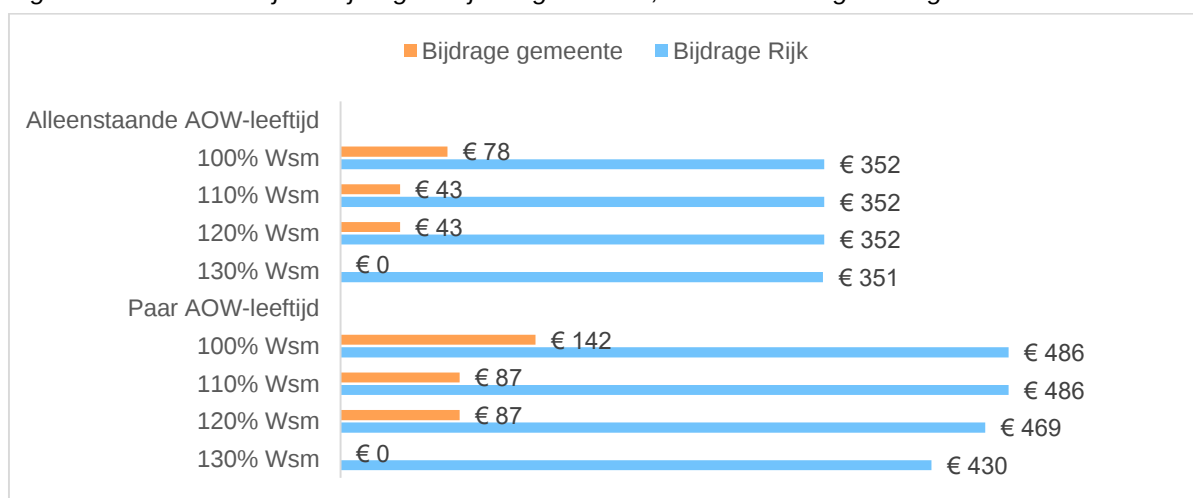
Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt geleidelijk af bij een hoger inkomen, al verschilt deze afname per huishoudtype. Voor alleenstaande ouders neemt dit zelfs iets toe omdat zij gebruik kunnen maken van de combinatiekorting. Voor meerpersoonshuishoudens loopt dit bedrag sneller terug dan voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. De gemeentelijke regelingen hebben een inkomensgrens van 120 procent Wsm. Bij een hoger inkomen vervalt het recht op de regelingen of wordt draagkracht berekend. Hierdoor zouden huishoudens met een hoger inkomen dan 120 procent Wsm nog recht hebben op een (lagere) bijdrage van de gemeente. In bijlage 8 wordt de draagkrachtberekening toegelicht. Uit deze draagkrachtberekening blijkt dat wanneer het inkomen hoger is dan 120 procent Wsm de draagkracht hoger is dan de bijdrage die de huishoudens zouden kunnen ontvangen. Waardoor de huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm geen recht meer hebben op een gemeentelijke bijdrage. Dit betekent dat huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm alsnog geen recht hebben op een gemeentelijke bijdrage. Bij een inkomen gelijk aan 100 procent Wsm is de gemeentelijke bijdrage hoger dan bij een inkomen gelijk aan 110 procent Wsm. Dit komt doordat de huishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm recht hebben op kwijtschelding gemeentelijke belastingen⁴. Wanneer het inkomen hoger is dan 100 procent Wsm, vervalt het recht op de kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

⁴ De inkomensgrens voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen is wettelijk vastgesteld op 100 procent Wsm.

Figuur 3.1.1. Maandelijks bijdrages Rijk en gemeente, minima niet AOW-gerechtigd

Figuur 3.1.2. Maandelijks bijdrages Rijk en gemeente, minima AOW-gerechtigd

3.2. De gemeentelijke bijdragen geven meer ruimte voor overige bestedingen

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen meer geld over voor het doen van overige bestedingen⁵. Dat zijn uitgaven voor bijvoorbeeld lidmaatschap bij een (sport)vereniging, zakgeld, een dagje weg etc.⁶ Hierbij wordt er vanuit gegaan dat minima alle landelijke toeslagen ontvangen en gebruikmaken van alle gemeentelijke regelingen. Tevens wordt er geen rekening gehouden met eventuele aflossingsschulden⁷. De vaste lasten en huishoudelijke uitgaven etc. zijn al verrekend.

In bijlage 1 staat de onderzoeksmethodiek en begrippen verder beschreven.

Per huishoudtype en inkomensgrens verschilt het bedrag dat ze voor overige bestedingen overhouden echter aanzienlijk:

- Een alleenstaande ouder met een inkomen tot 110 procent Wsm heeft € 325 per maand voor overige bestedingen, een paar met twee kinderen van dezelfde leeftijd en eveneens een inkomen van 110 procent Wsm heeft daar maandelijks € 206 voor⁸;
- Het recht op een aantal minimaregelingen vervalt bij een inkomen boven 120 procent Wsm. In combinatie met de teruglopende bijdrage van het Rijk houden paren met kinderen bij een inkomen tot 130 procent Wsm minder ruimte over voor overige bestedingen ten opzichte van een inkomen gelijk aan 110 en 120 procent Wsm. In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan;
- Voor een aantal gemeentelijke minimaregelingen geldt dat er een draagkracht wordt berekend over het inkomen boven 120 procent Wsm. Dit zou kunnen betekenen dat huishoudens met een inkomen boven 120 procent Wsm ook nog recht hebben op een (lagere) gemeentelijke bijdrage;
- Bij AOW'ers is het overig te besteden bedrag voor alleenstaanden nagenoeg even hoog als voor paren;
- De gemeentelijke bijdrage zorgt ervoor dat paren (met en zonder kinderen) met een bijstandsuitkering geld over houden voor overige bestedingen – zonder de gemeentelijke regelingen hebben ze daar geen geld voor en komen zij op bijstandsniveau zelfs maandelijks geld te kort voor de minimaal noodzakelijke uitgaven.

Het budget dat huishoudens nodig hebben voor, of zullen uitgeven aan overige bestedingen verschilt per huishoudtype. Een paar met kinderen zal daar meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande. In bijlage 2 staat per huishoudtype het normbudget voor overige bestedingen. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per se daar aan besteden.

⁵ Aanneمة is dat een huishouden gebruik maakt van alle gemeentelijke regelingen. Uit hoofdstuk 6 (tabel 6.1.1) blijkt dat niet iedereen van alle regelingen gebruik maakt. Echter wordt hier een financieel beeld geschetst wat een huishouden in een gunstige situatie (gebruik maken van alle regelingen) over houdt.

⁶ In bijlage 1 worden de overige bestedingen verder uitgelegd.

⁷ Er wordt geen rekening gehouden met aflossingsschulden, omdat dit per huishouden/ individu te veel verschilt. Er kan daarom niet over een gemiddeld bedrag worden gesproken dat in de financiële maandoverzichten meegenomen kan worden.

⁸ Paren krijgen minder toeslagen.

Tabel 3.2.1 Overig besteedbaar budget per huishoudtype, minima niet AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	> 3 jaar 100,110 120% Wsm ⁹
Alleenstaande					
Exclusief gemeente	22	124	227	334	
Inclusief gemeente	98	166	268	334	+31
Alleenstaande ouder, 2 kinderen					
Exclusief gemeente	155	259	366	507	
Inclusief gemeente	277	325	432	507	+40
Paar zonder kinderen					
Exclusief gemeente	-50	88	140	252	
Inclusief gemeente	88	171	223	252	+44
Paar, 2 kinderen					
Exclusief gemeente	-38	99	132	227	
Inclusief gemeente	125	206	240	227	+44

Tabel 3.2.2 Overig besteedbaar budget per huishoudtype, minima AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Alleenstaande (AOW-leeftijd)				
Exclusief gemeente	105	220	334	509
Inclusief gemeente	194	261	378	509
Paar (AOW-leeftijd)				
Exclusief gemeente	-19	137	276	516
Inclusief gemeente	132	220	363	516

3.3. Werken vanuit de bijstand loont in de meeste situaties

Bijstandsgerechtigden die gaan werken tegen een loon van 110, 120 of 130 procent Wsm gaan er bijna altijd in totaal inkomen op vooruit. Dit inkomen bestaat uit het netto-inkomen inclusief vakantietoeslag, toeslagen van het Rijk en de gemeentelijke minimaregelingen.

Een hoger inkomen kan er echter toe leiden dat het recht op gemeentelijke regelingen komt te vervallen en het bedrag aan toeslagen van het Rijk afneemt. Met als gevolg dat het huishouden er per saldo niet of slechts in beperkte mate op vooruit gaat. Alleenstaanden gaan er relatief het meest op vooruit wanneer zij gaan werken vanuit de bijstand. Vooral paren met kinderen krijgen met de genoemde terugval in inkomen te maken, financieel gezien is werken voor deze huishoudens het minst aantrekkelijk¹⁰. Paren met kinderen krijgen vanaf 120% Wsm minder huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget. Bij alleenstaande ouders blijft dat gelijk. Voor de regelingen bijzondere bijstand, tegemoetkoming schoolkosten, brugklaspakket, tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles en tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten geldt een draagkrachtberekening.

Wanneer het inkomen hoger is dan 120 procent (115 procent in 2018) Wsm dan wordt de eerste 35 procent van het inkomen (boven de inkomensgrens) gebruikt om zelf de bijzondere kosten te betalen. Dit is maatwerk, maar kan voor een aantal huishoudens er voor zorgen dat ze er meer op vooruit gaan.

⁹ Dit is het bedrag van de individuele inkomensvoet voor huishoudens die meer dan drie jaar op een minimum inkomen zitten tot maximaal 120 procent Wsm.

¹⁰ In deze Inkomenseffecten Rapportage zijn de financiële effecten berekend van de inkomensgrenzen 100 tot 130 procent Wsm. Er kunnen daarom alleen uitspraken worden gedaan over het financieel effect tot 130 procent Wsm.

Alleenstaanden gaan bij een hoger inkomen er steeds op vooruit.

- Een alleenstaande die vanuit een bijstandssituatie werk aanvaardt waarbij hij tussen 110 en 130 procent van het Wsm verdient, heeft maandelijks meer te besteden. Bij een loon gelijk aan 130 procent Wsm stijgt zijn totaal inkomen met € 203 (14 procent) per maand ten opzichte van de bijstandssituatie;
- Een alleenstaande krijgt bij een loon gelijk aan 100 tot 120 procent Wsm hetzelfde bedrag aan toeslagen. Vanaf een inkomen boven 120 procent Wsm loopt de bijdrage van het Rijk terug. Dit komt doordat hij dan minder huurtoeslag ontvangt, de zorgtoeslag blijft hetzelfde;
- Een hoger inkomen (tot 130 procent Wsm) zorgt steeds voor een toename aan totaal inkomen, (meer) werken heeft dus financieel voordeel.

Alleenstaande ouders behouden het langst recht op hetzelfde bedrag aan toeslagen.

- Alleenstaande ouders gaan er ten opzichte van de bijstandssituatie op vooruit als ze werk aanvaarden tegen een loon tussen 110 en 130 procent Wsm;
- De landelijke toeslagen lopen niet af, maar er is een lichte stijging. Het bedrag aan huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget blijft even hoog en bij werkaanvaarding ontvangt hij nog een combinatiekorting;
- De gemeentelijke bijdrage daalt van € 122 naar € 0 als men vanuit de bijstand werk aanvaardt tegen een loon gelijk aan 130 procent Wsm;
- Het totaal inkomen bij een loon gelijk aan 130 procent Wsm is 10 procent (€ 230) hoger dan het totaal inkomen bij een loon gelijk aan 100 procent Wsm.

Paren zonder kinderen hebben € 96 extra aan inkomen bij werkaanvaarding tegen 130 procent Wsm.

- Paren zonder kinderen die vanuit de bijstandssituatie werk aanvaarden tegen een loon gelijk aan 110 tot 130 procent gaan er op vooruit. Wanneer een van hen werk aanvaardt waarbij hij een loon van 130 procent Wsm verdient, hebben zij maandelijks € 96 (5 procent) meer te besteden;
- Een loon van 120 procent Wsm leidt echter tot een hoger totaal besteedbaar inkomen dan een loon van 130 procent Wsm;
- De toeslagen van het Rijk lopen geleidelijk terug. Een paar met een bijstandsuitkering ontvangt maandelijks € 482 aan landelijke toeslagen, een paar met een inkomen van 130 procent Wsm ontvangt maandelijks € 277 aan toeslagen. De bijdrage vanuit de gemeentelijke regelingen loopt terug van € 138 per maand in de bijstandssituatie naar € 0 bij een loon gelijk aan 130 procent Wsm.

Paren met kinderen gaan er 1 procent op vooruit bij werkaanvaarding tegen 130 procent Wsm.

- Paren met twee kinderen gaan er ten opzichte van de bijstandssituatie 1 procent op vooruit als zij gaan werken met een inkomen tot 130 procent Wsm;
- Het totaal inkomen van paren met kinderen is bij een inkomen gelijk aan 120 procent Wsm hoger dan het totaal inkomen bij een inkomen gelijk aan 130 procent Wsm;
- De toeslagen van het Rijk lopen snel terug. Het bedrag van landelijke toeslagen daalt bij paren met twee kinderen van € 875 in de bijstandssituatie naar € 633 bij een inkomen gelijk aan 130 procent Wsm;
- De bijdrage van de gemeente daalt van € 163 in de bijstandssituatie naar € 0 bij een inkomen gelijk aan 130 procent Wsm.

Met behulp van onderstaande casus van Jan die eerst een bijstandsuitkering heeft en daarna gaat werken, wordt tabel 3.3.1 uitgelegd.

Voorbeeld Casus tabel 3.3.1

Jan is een alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar) en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.026 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Hij heeft maandelijks recht op € 1.044 aan toeslagen van het Rijk. Voor Jan bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget en kinderbijslag. Tot slot kan Jan rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 122 per maand¹¹. Dit bestaat uit de kwijschelding voor gemeentelijke belastingen, een besparing op de kosten van de zorgverzekering (gemeentelijke bijdrage op de gemeentelijke zorgpolis en een korting van de zorgverzekeraar) en de tegemoetkoming schoolkosten¹². In totaal heeft Jan een inkomen van € 2.191 per maand.

Als Jan werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.128 per maand. Hij houdt recht op huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget en kinderbijslag. Daarnaast heeft Jan nu recht op de combinatiekorting. Hierdoor is de bijdrage van het Rijk bij een inkomen gelijk aan 110 procent Wsm hoger dan de bijdrage van het Rijk in de bijstandssituatie. De totale bijdrage van het Rijk is € 1.078 per maand. Tot slot kan Jan rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 66 per maand. Dit bestaat uit een besparing op de kosten van de zorgverzekering (gemeentelijke bijdrage op de gemeentelijke zorgpolis en een korting van de zorgverzekeraar) en tegemoetkoming schoolkosten. Jan kan geen kwijschelding meer aanvragen¹³. Het totaal inkomen van Jan is bij een inkomen van 110 procent Wsm € 2.273. Dit is een stijging van € 82 (4 procent) ten opzichte van zijn totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Jan tegen een inkomen van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.231 per maand. De bijdrage van het Rijk is € 1.083. De bijdragen van de gemeente blijven hetzelfde, namelijk € 66. Het totale inkomen van Jan is € 2.380 per maand. Dit is € 189 (9 procent) meer dan wanneer Jan een bijstandsuitkering heeft.

Als Jan gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.333 per maand. De bijdragen van het Rijk zijn iets gestegen naar € 1.088 per maand. Dit komt door een stijging van de combinatiekorting. De gemeentelijke bijdragen zijn komen te vervallen, want Jan heeft geen recht meer op minimaregelingen. Het totale inkomen van Jan is nu € 2.421 per maand, dit is € 230 (10 procent) meer dan toen hij een bijstandsuitkering had.

¹¹ De bijdrage van het Jeugdfonds Sport en Cultuur is verminderd op de overige bestedingen en wordt niet gezien als inkomsten. De bijdrage wordt namelijk direct verrekend met de sport en cultuuractiviteiten (betaald in natura) en komt niet als bijdrage bij de huishoudens.

¹² 1 kind zit op het basisonderwijs en 1 kind zit op het voortgezet onderwijs.

¹³ De inkomensgrens van de kwijschelding gemeentelijke belastingen is wettelijk vastgesteld op 100 procent Wsm.

Tabel 3.3.1 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding per huishoudtype¹⁴

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.026	350	76	1.452		
110% Wsm	1.128	350	41	1.520	+ 68	+ 5%
120% Wsm	1.231	350	41	1.622	+ 171	+ 12%
130% Wsm	1.333	321	0	1.654	+ 203	+ 14%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen						
100% Wsm	1.026	1.044	122	2.191		
110% Wsm	1.128	1.078	66	2.273	+ 82	+ 4%
120% Wsm	1.231	1.083	66	2.380	+ 189	+ 9%
130% Wsm	1.333	1.088	0	2.421	+ 230	+ 10%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.465	482	138	2.085		
110% Wsm	1.612	474	83	2.168	+ 83	+ 4%
120% Wsm	1.758	379	83	2.220	+ 135	+ 6%
130% Wsm	1.905	277	0	2.182	+ 96	+ 5%
Paar, 2 kinderen						
100% Wsm	1.465	875	163	2.503		
110% Wsm	1.612	865	108	2.584	+ 81	+ 3%
120% Wsm	1.758	752	108	2.618	+ 115	+ 5%
130% Wsm	1.905	633	0	2.537	+ 34	+ 1%

¹⁴ De getallen in de tabellen zijn afgerond op hele getallen. Daarom kunnen er afrondingsverschillen in de tabellen voorkomen.

4. Minima in beeld

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de minimapopulatie op 31 december 2018 in Haarlem beschreven. Dit zijn huishoudens met een inkomen tot 115 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), de bovengrens van de meeste gemeentelijke inkomensvoorzieningen. De verdeling van de kenmerken van de minimapopulatie worden vergeleken met de verdeling van alle huishoudens in de gemeente. De gemeente Haarlem heeft 94 procent van de minimahuishoudens in beeld. Er is een zeer kleine groep minima van 6 procent (zie bijlage 7) die de gemeente niet bereikt.

4.1. Kenmerken minimahuishoudens

In totaal wonen er in de gemeente Haarlem 77.699 huishoudens (in bijlage 4 worden de kenmerken van alle huishoudens in Haarlem uiteengezet). Daarvan zijn er 7.496 huishoudens in beeld met een inkomen tot 115 procent Wsm. Deze huishoudens vormen 9,7 procent van alle huishoudens in de gemeente. Dit ligt in lijn met het landelijk gemiddelde van 10 procent.

Tabel 4.1.1 Huishoudens naar inkomen in Haarlem

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Huishoudens	
Tot 100%	5.249 ¹⁵	6,8%
Tot 115%	7.469	9,7%
Overig	64.954	91,3%
Totaal aantal huishoudens	77.699	100%

Uit onderstaande tabel 4.1.2 blijkt dat 40 procent van de minimahuishoudens met een inkomen tot 115 procent Wsm een bijstandsuitkering heeft. Dit is lager dan bij veel andere gemeenten met meer dan 100.000 inwoners (tussen 45 en 50 procent).

Tabel 4.1.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 115% Wsm

Inkomensbron	2018	
	Aantal	%
Participatiewet	3.027	40%
AOW ¹⁶	1.421	19%
Ander inkomen	3.048	41%
Totaal	7.496	100%

¹⁵ In bijlage 6 worden de kenmerken van minima met een inkomen tot 100% Wsm uiteengezet.

¹⁶ In 2018 ligt de AOW-leeftijd op 66 jaar.

Verdeling naar kenmerken

Ruim de helft van de minimahuishoudens bestaat uit alleenstaanden en ruim een kwart heeft thuiswonende kinderen. 46 procent van de minimahuishoudens is tussen de 45 jaar en AOW-leeftijd en een op de vijf heeft de AOW-leeftijd.

De meeste minimahuishoudens (van alle 7.496 minimahuishoudens) wonen in Meerwijk (13 procent) en Europawijk (12 procent).

In de laatste kolom van tabel 4.1.3 staan de cijfers waaruit blijkt dat eenoudergezinnen vaker een minimahuishouden zijn. Dat geldt ook voor huishoudens uit de leeftijdscategorie 45 jaar en AOW-leeftijd. Van alle huishoudens in Meerwijk heeft 25 procent een inkomen tot 115 procent Wsm. In Boerhaavewijk is dit 20 procent en van alle huishoudens in Europawijk heeft 18 procent een inkomen tot 115 procent Wsm.

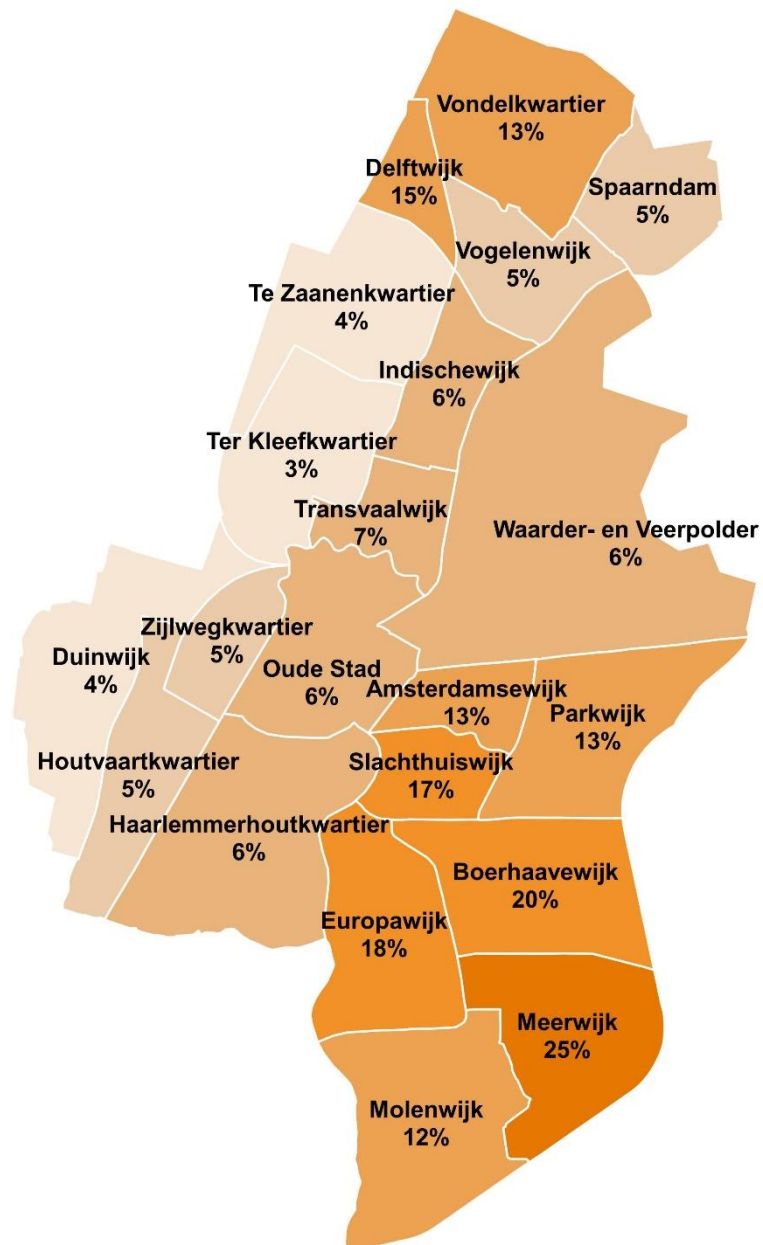
Tabel 4.1.3 Kenmerken minima, inkomen tot 115% Wsm

Categorie	Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Huishoudtype			
Alleenstaand	4.063	54%	12%
Eenoudergezin	824	11%	26%
Meerpers zonder kinderen	1.489	20%	6%
Meerpers met kinderen	1.120	15%	7%
Totaal	7.496	100%	10%
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	437	6%	9%
27 tot 45 jaar	2.215	29%	9%
45 tot AOW-leeftijd	3.423	46%	12%
AOW-leeftijd	1.421	19%	7%
Totaal	7.496	100%	10%
Wijken			
Parkwijk	413	5,5%	13%
Molenwijk	498	6,6%	12%
Oude Stad	462	6,2%	6%
Boerhaavewijk	654	8,7%	20%
Meerwijk	976	13,0%	25%
Slachthuiswijk	483	6,4%	17%
Duinwijk	95	1,3%	4%
Waarder- en Veerpolder	49	0,7%	6%
Te Zaanenkwartier	157	2,1%	4%
Houtvaartkwartier	173	2,3%	5%
Indischewijk	238	3,2%	6%
Ter Kleefkwartier	186	2,5%	3%
Europawijk	890	11,9%	18%
Vogelenwijk	113	1,5%	5%
Haarlemmerhoutkwartier	354	4,7%	6%
Transvaalwijk	300	4,0%	7%
Delftwijk	391	5,2%	14%
Amsterdamsewijk	526	7,0%	13%
Zijlwegkwartier	201	2,7%	5%
Vondelkwartier	321	4,3%	13%
Spaarndam	16	0,2%	5%
Totaal	7.496	100%	10%

* leeswijzer: van de 7.496 minimahuishoudens is 54 procent (4.063 huishoudens) alleenstaand. Van alle alleenstaande huishoudens in de gemeente laat de laatste kolom zien dat 12 procent daarvan een minimuminkomen heeft. Onder eenoudergezinnen is dat 26 procent.

In onderstaande figuur staat het aandeel minima per woonwijk in een geografisch plaatje. In het zuidoostelijke en het noordwestelijke deel van de stad wonen relatief meer minimahuishoudens.

Figuur 4.1.1. Aandeel minimahuishoudens tot 115% Wsm ten opzichte van alle huishoudens, per wijk

4.2. Langdurige minima

In 2018 behoorden 5.522 minimahuishoudens (74 procent) tot de langdurige minima (tabel 4.2.1). Dit zijn minima die drie jaar of langer zijn aangewezen op een inkomen tot maximaal 115 procent van het geldende sociaal minimum. Cijfers van andere gemeenten geven hetzelfde beeld: een relatief grote groep minimahuishoudens is al drie jaar of langer afhankelijk van een minimuminkomen. Daarnaast is de instroom tot de minimapopulatie laag. Het is een granietenbestand geworden. De groep minimahuishoudens blijven vaak langdurig minima en stromen niet snel meer uit de populatie.

Tabel 4.2.1 Langdurigheid minimahuishoudens, inkomen tot 115% Wsm

Duur minimuminkomen	Minimahuishoudens	
Korter dan 1 jaar	802	11%
1 tot 3 jaar	1.172	15%
3 jaar en langer	5.522	74%
Totaal	7.496	100%

Uit tabel 4.2.2 blijkt dat het merendeel van de langdurige huishoudens een bijstandsuitkering heeft. De meeste langdurige minima zijn alleenstaand. Qua leeftijdscategorie komen de meeste langdurige minima uit de categorie 45 tot AOW gerechtigde leeftijd.

Tabel 4.2.2 Kenmerken langdurige minima, inkomen tot 115% Wsm

Categorie	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	2.437	44%
AOW	1.350	24%
Ander inkomen	1.735	32%
Totaal	5.522	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	3.065	56%
Eenoudergezin	565	10%
Meerpers zonder kinderen	1.120	20%
Meerpers met kinderen	772	14%
Totaal	5.522	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	127	2%
27 tot 45 jaar	1.450	26%
45 tot AOW-leeftijd	2.595	47%
AOW-leeftijd	1.350	25%
Totaal	5.522	100%

5. Kinderen in minimahuishoudens

In dit hoofdstuk wordt het aantal kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden tussen 0 en 18 jaar weergegeven. De cijfers gaan over 2018 en het inkomenspercentage is 115 procent.

5.1. Minimakinderen

In totaal heeft de gemeente 3.727 kinderen die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 115 procent Wsm. Zij wonen in 1.944 minimahuishoudens. In totaal groeit 11,3 procent van alle kinderen in de gemeente op in een huishouden met een inkomen tot 115 procent Wsm.

Tabel 5.1.1 Aantal kinderen in (minima)huishoudens Wsm

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Aantal	%
Tot 100%	2.566	7,8%
100 tot 115%	1.161	3,5%
Totaal tot 115%	3.727	11,3%
Totaal boven de 115%	29.251	88,7%
Totaal	32.978¹⁷	100%

Meer dan de helft van de minimakinderen groeit op in een huishouden met een overig inkomen (uit WW, loon, ziektewet etc.) en 47 procent woont in een huishouden met een bijstandsuitkering.

Tabel 5.1.2 Inkomensbron kinderen in minimahuishoudens, inkomen tot 115% Wsm

Inkomensbron	Aantal	%
Participatiewet	1.755	47%
AOW	80	2%
Ander inkomen	1.892	51%
Totaal	3.727	100

Verdeling naar kenmerken

Uit tabel 5.1.3 blijkt dat in de gemeente Haarlem minimakinderen ruim drie keer zo vaak in een eenoudergezin opgroeien dan kinderen in een gezin met twee ouders; 29 procent van alle kinderen in een eenoudergezin groeit op in een huishouden met een inkomen tot 115 procent Wsm. Van alle kinderen met twee ouders is dat 8 procent.

De meeste kinderen bevinden zich in de leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar.

In Meerwijk en Boerhaavewijk groeit meer dan een derde van de kinderen op in een minimahuishouden.

¹⁷ In bijlage 5 worden de kenmerken van alle 32.978 kinderen beschreven.

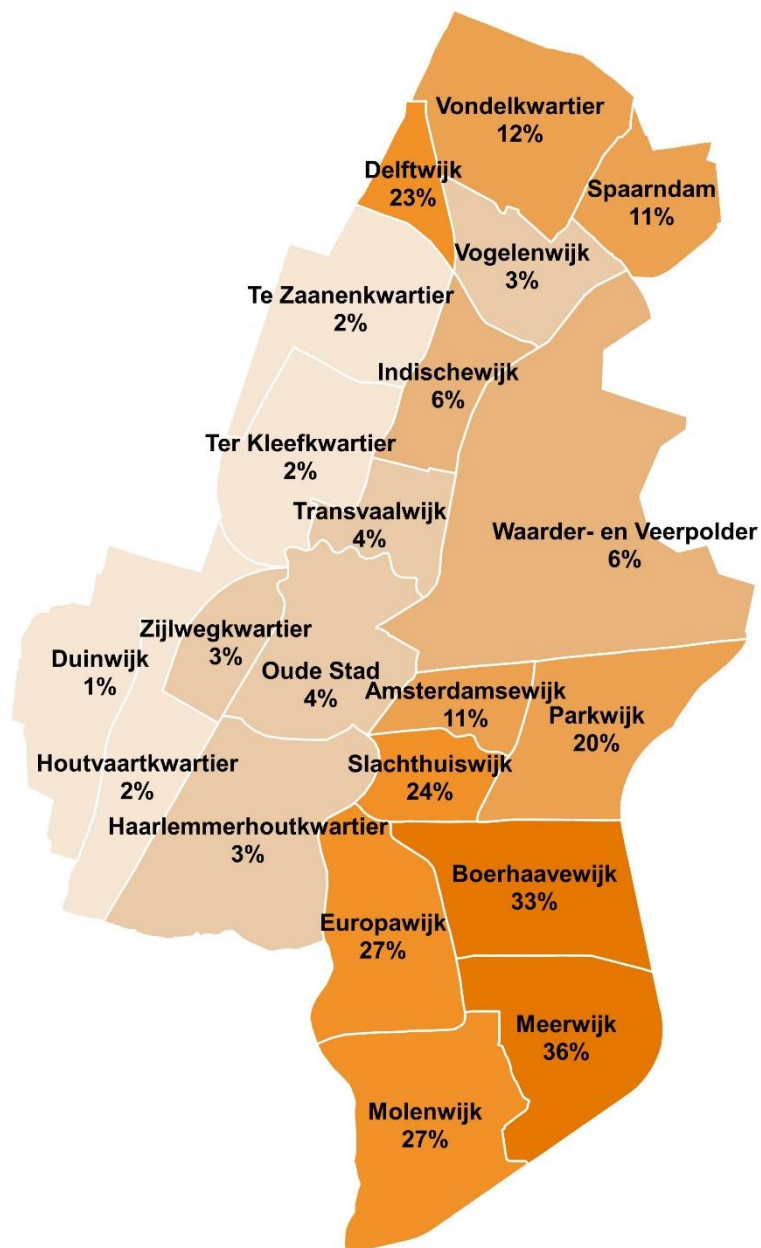
Tabel 5.1.3 Kenmerken minimakinderen, inkomen tot 115% Wsm

Categorie	Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle kinderen
Huishoudtype			
Eenoudergezin	1.380	37%	29%
Meerpers met kinderen	2.347	63%	8%
Totaal	3.727	100%	11%
Leeftijdscategorie			
Tot 4 jaar	728	19%	9%
4 tot 12 jaar	1.738	47%	12%
12 tot 18 jaar	1.261	34%	13%
Totaal	3.727	100%	11%
Wijken			
Parkwijk	228	6,1%	20%
Molenwijk	391	10,5%	27%
Oude Stad	67	1,8%	4%
Boerhaavewijk	558	15%	33%
Meerwijk	701	18,8%	36%
Slachthuiswijk	232	6,2%	24%
Duinwijk	14	0,4%	1%
Waarder- en Veerpolder	24	0,6%	6%
Te Zaanenkwartier	35	0,9%	2%
Houtvaartkwartier	48	1,3%	2%
Indischewijk	124	3,3%	6%
Ter Kleefkwartier	73	2,0%	2%
Europawijk	494	13,3%	27%
Vogelenwijk	38	1,0%	3%
Haarlemmerhoutkwartier	77	2,1%	3%
Transvaalwijk	64	1,7%	4%
Delftwijk	188	5,0%	23%
Amsterdamsewijk	154	4,1%	11%
Zijlwegkwartier	52	1,4%	3%
Vondelkwartier	152	4,1%	12%
Spaarndam	13	0,3%	11%
Totaal	3.727	100%	11%

* leeswijzer: van de 3.727 minimakinderen groeit 37 procent (1.380 kinderen) op in een eenoudergezin. Van alle kinderen in een eenoudergezin laat de laatste kolom zien dat 29 procent daarvan een minimuminkomen heeft.

In onderstaande figuur staat het (relatieve) aandeel minima per woonwijk in een geografisch plaatje. Met name in het zuidoostelijke deel en ook in het noordwesten (vooral Delftwijk) van de stad wonen relatief meer minimakinderen dan in andere delen.

Figuur 5.1.1. Aandeel (relatief) kinderen in minimahuishoudens tot 115% Wsm per wijk

6. Minimaregelingen

Inwoners van de gemeente Haarlem met een laag inkomen kunnen een beroep doen op diverse regelingen om hun lasten te verlichten of het maatschappelijk participeren te versterken. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het gebruik en bereik onder de doelgroep van verschillende inkomensondersteunende voorzieningen. Daarnaast worden de kenmerken van de huishoudens die van deze regelingen gebruik maken beschreven.

6.1. Gebruik en bereik regelingen

De gemeente Haarlem heeft een aantal regelingen voor diverse doelgroepen met een laag inkomen. In de volgende paragraaf worden de regelingen beschreven, eerst een overzicht van het gebruik en bereik per huishouden.

Tabel 6.1.1 Gebruik en bereik regelingen 2018

Regeling	2018
HaarlemPas	
Doelgroep	7.496
Gebruik	6.727
Bereik	90%
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	
Doelgroep	5.249
Gebruik	4.292
Bereik	82%
Bijzondere bijstand	
Doelgroep	7.496
Gebruik	1.689
Bereik	23%
Individuele inkomenstoeslag	
Doelgroep	4.170
Gebruik	2.046 ¹⁸
Bereik 115%	49%
Bereik 100%	60%
Gemeentelijke zorgpolis	
Doelgroep	7.496
Gebruik	2.021
Bereik	27%
Tegemoetkoming bij ziekte en handicap	
Doelgroep	7.496
Gebruik	1.839
Bereik	25%
Jeugdfonds Sport en Cultuur¹⁹	
Doelgroep aantal huishoudens met kinderen	1.718

¹⁸ Het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van de individuele inkomenstoeslag wijkt af van het aantal huishoudens dat bij de gemeente bekend is (via het systeem Qview). De gemeente Haarlem geeft aan dat in sommige jaren aanvragen uit november en december na de jaarwisseling zijn afgehandeld. Doordat de bestanden op een bepaalde peildatum zijn samengesteld en aangeleverd, kan dit de verklaring zijn voor het verschil tussen de gebruikers die in dit rapport zijn vermeld en de cijfers die bij de gemeente bekend zijn.

¹⁹ Omdat het bestand van het Jeugdfonds Cultuur niet kon worden gekoppeld aan het huishoudbestand kan het gebruik niet op huishoudniveau worden bepaald maar wel op kindniveau.

Regeling	2018
Gebruik huishoudniveau	n.t.b.
Bereik huishoudniveau	n.t.b.
Doelgroep aantal kinderen (4-18 jaar)	2.999
Gebruik aantal kinderen sport	1.125
Gebruik aantal kinderen cultuur	220
Tegemoetkoming schoolkosten	
Doelgroep (huishoudens)	1.718
Gebruik	1.094 ²⁰
Bereik	64%
Stichting Leergeld	
Doelgroep ²¹	n.t.b.
Gebruik (huishoudens)	148
Gebruik (kinderen)	208
Huiswerkbegeleiding	
Doelgroep (huishoudens)	1.718
Gebruik	72
Bereik	4%

6.2. Kenmerken gebruikers per regeling

HaarlemPas

Iedereen die een regeling in het kader van het minimabeleid heeft gekregen, krijgt ook een HaarlemPas. Dit is terug te zien in het hoge bereik van 90 procent. Een klein deel van de minimahuishoudens heeft geen HaarlemPas. Deze groep bestaat voor een groot deel uit huishoudens die alleen gebruik hebben gemaakt van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen. De HaarlemPas heeft geen bereik van 100 procent en dat kan dus voor een deel worden verklaard door de informatie uitwisseling tussen de kwijtschelding en de HaarlemPas.

Met de HaarlemPas krijgen mensen in de stad kortingen of gratis toegang tot bijvoorbeeld de musea. Ook de bibliotheek en identiteitskaart zijn gratis. Eenmaal in het bezit van de HaarlemPas zijn de gemeentelijke regelingen eenvoudiger aan te vragen, omdat er dan geen toetsing meer hoeft plaats te vinden. Gezinnen met een HaarlemPas worden op de hoogte gehouden van de gemeentelijke regelingen of krijgen automatisch vooraf ingevulde formulieren thuisgestuurd, bijvoorbeeld voor schoolkosten. Hierdoor neemt het beroep op deze regelingen succesvol toe. Tot en met 2018 is de HaarlemPas verstrekt aan gezinnen met een inkomen tot 115% Wsm, vanaf 2019 is de inkomensgrens 120% van het Wsm.

In 2018 hebben in totaal 10.594 personen een HaarlemPas, zij wonen in 6.727 huishoudens:

- Nagenoeg 100 procent van de huishoudens met een bijstandsuitkering heeft een HaarlemPas;
- Eenoudergezinnen hebben vaker een HaarlemPas dan andere huishoudens.

De HaarlemPas is voor volwassenen en hun kinderen van vier tot en met zeventien jaar.

²⁰ Uit het systeem van Qview blijkt dat er 1.268 verstrekkingen zijn gedaan voor de tegemoetkoming schoolkosten. Ook dit heeft te maken met de peildatum waarop de bestanden zijn samengesteld en aangeleverd. Uit de bestanden die zijn aangeleverd, blijkt dat er 1.094 huishoudens gebruik hebben gemaakt van de tegemoetkoming schoolkosten.

²¹ De Stichting hanteert een andere leeftijdsgrens voor diverse regelingen waardoor de doelgroep niet te bepalen is.

Tabel 6.2.1 Aantal HaarlemPas naar volwassenen en kinderen

HaarlemPas	Huishoudens	Personen
Volwassenen	6.727	8.061
Kinderen	1.464 ²²	2.533

De HaarlemPas wordt automatisch verstrekt door de gemeente Haarlem aan bepaalde doelgroepen²³. Naast deze 'ambtshalve' verstrekking kunnen mensen de pas ook zelf aanvragen. In de volgende tabel volgt een overzicht met het aantal passen dat door de gemeente is verstrekt en het aantal passen dat zelf is aangevraagd. Het komt voor dat er in een gezin een pas door de gemeente is verstrekt en een pas is aangevraagd, daarom kunnen de aantallen niet worden opgeteld.

Tabel 6.2.2 Aantal huishoudens HaarlemPas zelf aangevraagd of automatisch verstrekt

Aanvragen	huishoudens
Aanvragen voor volwassenen	
Via de gemeente	6.071
Zelf aangevraagd	737
Aanvragen voor kinderen	
Via de gemeente	1.310
Zelf aangevraagd	181

Verder is er gekeken naar de huishoudens met een HaarlemPas die geen gebruik maken van andere regelingen ²⁴. Dat zijn er in totaal 1.044. Het merendeel heeft een overig inkomen en is alleenstaand.

Tabel 6.2.3 Kenmerken huishoudens met HaarlemPas en geen andere regelingen

Categorie	2018	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	305	29%
AOW	221	21%
Overig inkomen	518	50%
Totaal	1.044	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	591	57%
Eenoudergezin	71	7%
Meerpers zonder kinderen	282	27%
Meerpers met kinderen	100	9%
Totaal	1.044	100%

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Huishoudens kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing, hondenbelasting en leges. De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen op 100 procent Wsm, dit is de wettelijke grens. In 2018 hebben 4.292 huishoudens kwijtschelding toegekend gekregen. Het gebruik van de kwijtschelding is met 82 procent zeer goed. Redenen voor het niet-gebruik zijn dat een deel van de populatie niet zelfstandig woont of te veel vermogen heeft. Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen de 70 en 75 procent bij andere gemeenten. Huishoudens met thuiswonende kinderen hebben in 2018 vaker gebruik gemaakt van de kwijtschelding dan huishoudens zonder kinderen.

²² De huishoudens volwassenen en kinderen kunnen niet bij elkaar worden opgeteld vanwege dubbelingen. Er zijn 49 huishoudens die alleen een HaarlemPas voor kinderen hebben.

²³ Iedereen met een uitkering op grond van de Participatiewet, die op de peildatum (1 oktober van 2018) WSNP heeft of een minnelijk traject schulddienstverlening of kwijtschelding heeft gekregen.

²⁴ Regelingen zoals de gratis peuterspeelzaal, identiteitskaart of bibliotheekkaart zijn niet meegenomen bij dit onderzoek.

Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Haarlem is erop gericht om mensen met een inkomen tot 115 procent Wsm die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. Bij een inkomen hoger dan 115 procent Wsm wordt draagkracht berekend. In 2018 hebben 1.689 huishoudens een verstrekking vanuit de bijzondere bijstand gekregen. De bijzondere bijstand heeft een bereik van 23 procent, dat ligt lager dan de 25 à 30 procent bij veel andere gemeenten. Haarlem heeft veel regelingen en hoe meer regelingen een gemeente heeft, hoe minder gebruik men maakt van de bijzondere bijstand. Minima kunnen een tegemoetkoming ontvangen via een specifieke regeling in plaats van de bijzondere bijstand. De kenmerken van de 1.689 huishoudens die een verstrekking via de bijzondere bijstand hebben gekregen zijn:

1. Eenoudergezinnen en alleenstaanden maken meer gebruik van de bijzondere bijstand dan andere huishoudtypes;
2. Huishoudens met bijstand maken relatief meer gebruik dan die met een ander inkomen.

Individuele inkomenstoelage

De individuele inkomenstoelage is bedoeld als inkomensondersteuning voor mensen tussen de 21 jaar en pensioengerechtigde leeftijd die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen (de leeftijdsgrens is landelijk vastgesteld). In de gemeente Haarlem behoort iedereen die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot 115 procent Wsm, tot de doelgroep. Verder geldt als voorwaarde voor toekenning dat er in de afgelopen drie jaar geen mogelijkheden waren voor inkomensverbetering. Er hebben 2.046 huishoudens gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoelage. Voor de individuele inkomenstoelage geldt dat in de meeste gemeenten het bereik rond 60 procent ligt. Het bereik in Haarlem ligt met 49 procent iets lager. Het een op een vergelijken van deze regeling is ook lastig, omdat er veel gemeenten zijn die de inkomensgrens tot 100 procent hebben voor deze regeling en die doelgroep is makkelijker te bereiken. Het bereik onder de doelgroep tot 100 procent is 60 procent.

De kenmerken van alle 2.046 huishoudens die in 2018 gebruik hebben gemaakt van de individuele inkomenstoelage zijn:

- Huishoudens met een bijstandsuitkering maken vaker gebruik van de individuele inkomenstoelage dan huishoudens met een overig inkomen;
- Meerpersoonshuishoudens maken vaker gebruik van de individuele inkomenstoelage dan huishoudens met één volwassene.

Gemeentelijke zorgpolis

Haarlem is met ingang van 2018 gestart met een gemeentelijke zorgpolis voor HaarlemPashouders die hoge zorgkosten hebben. Het is een zeer voordelige regeling omdat de financiële bijdrage van de gemeente betekent dat HaarlemPashouders met deze zorgverzekering geen eigen risico hebben (€ 385,- per jaar). De gemeente heeft een driejarige raamovereenkomst afgesloten met Univé voor één pakket met uitgebreide vergoedingen en met Zorg en Zekerheid voor twee pakketten; één met beperkte en één met uitgebreide vergoedingen.

In 2018 maakten in totaal al 2.012 huishoudens gebruik gemaakt van de gemeentelijke zorgpolis; een bereik in dit eerste jaar van 27%. Het doel was dat na drie jaar het gebruik op 25% zou liggen. Landelijk ligt het bereik van een gemeentepolis die al meerdere jaren wordt aangeboden op 40%, zie ook tabel 2.2.1.

Tabel 2.1.1 Gebruik per zorgverzekeraar

Zorgverzekeraar	Aantal
Zorg en Zekerheid	1.565
Univé	464
Totaal	2.029

Er zijn 8 huishoudens die bij beide zorgverzekeraars een verzekering hebben afgesloten.

De kenmerken van de 2.021 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de gemeentelijke zorgpolis zijn als volgt:

- Huishoudens met een bijstandsuitkering en een AOW- uitkering maken vaker gebruik van de gemeentelijke zorgpolis dan huishoudens met een overig inkomen;
- Meerpersoonshuishoudens met kinderen maken het vaakst gebruik van de gemeentelijke zorgpolis.

Tegemoetkoming bij ziekte en handicap

Mensen met een chronische ziekte of handicap hebben vaak te maken met extra kosten; namelijk het eigen risico van de zorgverzekering en de eigen bijdrage voor Wmo. Huishoudens met een inkomen tot 115 procent Wsm kunnen voor deze regeling in aanmerking komen. In de gemeentelijke zorgpolis zijn deze kosten meeverzekerd. Gezinnen maken dus óf gebruik van de zorgpolis óf gebruik van de tegemoetkoming bij ziekte en handicap. In 2018 hebben in totaal 1.839 (zie tabel 6.1.1) huishoudens gebruikgemaakt van de tegemoetkoming. Dit is een bereik van 25 procent van de doelgroep. Er zijn niet echt vergelijkingscijfers voor een dergelijke regeling, Maar 25 procent voor een redelijk specifieke regeling is hoog. De kenmerken van alle 1.839 huishoudens die gebruikmaken van de tegemoetkoming bij ziekte en handicap zijn:

- Relatief veel mensen met een AOW-uitkering maken gebruik van de regeling;
- Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen hebben vaker gebruikgemaakt van de regeling dan andere huishoudtypen.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Via het Jeugdfonds Sport en Cultuur Haarlem kunnen kinderen van ouders met een minimuminkomen mee doen aan sportieve en culturele activiteiten. Het Jeugdfonds vergoedt voor alle kinderen van 4 tot 18 jaar met een HaarlemPas kosten voor het lidmaatschap van de sportvereniging en de eerste sportattributen tot maximaal € 225 per kind. Het geld wordt rechtstreeks overgemaakt aan de club of vereniging. Het Jeugdfonds vergoedt daarnaast de cultuurcontributie en eventuele attributen die nodig zijn voor bijvoorbeeld muziek- of dansles. De maximale vergoeding per kind per jaar vanuit het Jeugdfonds is € 450. In 2018 hebben in totaal 1.125 kinderen gebruikgemaakt van het Jeugdfonds Sport en 220 kinderen hebben gebruikgemaakt van Jeugdfonds Cultuur. Hieronder de kenmerken van de kinderen die gebruik hebben gemaakt van het Sportfonds.

- Kinderen waarvan de ouder(s) een bijstandsuitkering hebben maken het vaakst gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur;
- Kinderen uit een meerpersoonshuishouden maken het meeste gebruik van de regeling.

Tegemoetkoming schoolkosten

Minima met schoolgaande kinderen kunnen gebruikmaken van de regeling tegemoetkoming schoolkosten. Het gaat om voor bijvoorbeeld de ouderbijdrage, schoolspullen, kosten voor schoolreisjes of reparatiekosten voor de fiets. Voor kinderen op het basisonderwijs geldt een maximale bijdrage van € 100 per kind, per schooljaar. Voor kinderen op het voortgezet onderwijs geldt een maximale bijdrage van € 200 per kind, per schooljaar. Daarnaast geldt voor kinderen in de brugklas een extra eenmalige bijdrage van € 200 per kind.

Mensen met een HaarlemPas en kinderen krijgen een voor-ingevuld formulier toegestuurd. De overige huishoudens kunnen zelf een aanvraag indienen. De doelgroep bestaat uit minimahuishoudens met kinderen tussen 4 en 18 jaar die een inkomen hebben tot 115 procent Wsm. In 2018 hebben 1.094 huishoudens met kinderen gebruikgemaakt van de tegemoetkoming schoolkosten. Het bereik van de regeling tegemoetkoming schoolkosten van 64 procent is erg hoog. Gemiddeld is het bereik bij andere gemeenten tussen de 40 à 50 procent. Het hoge bereik heeft duidelijk te maken met de werkwijze. Iedereen met een HaarlemPas en kinderen krijgt een keer per jaar een voor-ingevuld formulier waarin de aanvraag voor de regeling staat. Ook kunnen mensen de regeling verder het hele jaar door aanvragen. Doordat de brief eens per jaar wordt verstuurd, krijgen huishoudens die in het laatste deel van het jaar tot de doelgroep behoren geen brief en dat zou kunnen verklaren waarom het bereik niet hoger is. Deze nieuwe huishoudens krijgen wel een folder met alle regelingen bij het ontvangen van de HaarlemPas.

De kenmerken van de 1.094 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de tegemoetkoming schoolkosten zijn:

- Bijstandsgerechtigden maken het vaakst gebruik van de tegemoetkoming schoolkosten;
- Eenoudergezinnen maken vaker gebruik van de regeling dan meerpersoonshuishoudens met kinderen. Al is het verschil klein.

Stichting Leergeld

Stichting Leergeld bestaat voor Haarlemmers sinds zomer 2018 en richt zich, in samenwerking met de gemeente, lokale fondsen, het bedrijfsleven en particulieren, op kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een HaarlemPas Door verstrekkingen in natura wordt ervoor gezorgd dat ook deze kinderen mee kunnen doen op school. Er worden bijvoorbeeld vergoedingen gegeven voor laptops, fietsen en daarnaast kunnen kleine uitgaven worden gedeclareerd. In 2018 hebben in totaal 208 kinderen uit 148 huishoudens gebruikgemaakt van Stichting Leergeld. Dit betreffen incidentele voorzieningen die voor verschillende leeftijden zijn. Daarom kan de doelgroep niet worden vastgesteld.

De kenmerken van de 148 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van Stichting Leergeld zijn:

- Bijstandsgerechtigden maken vaker gebruik van Stichting Leergeld dan huishoudens met een andere inkomensbron;
- Meerpersoonshuishoudens met kinderen maken het meeste gebruik van de regeling.

Huiswerkbegeleiding

Over het bereik van huiswerkbegeleiding is weinig te zeggen, dit is een aanvullende regeling die alleen voor kinderen is die slechte schoolresultaten behalen en daarvoor van school een verwijzing krijgen.

Kinderen die huiswerkbegeleiding nodig hebben kunnen een tegemoetkoming in de kosten krijgen. Huishoudens met kinderen en een inkomen tot 115 procent Wsm komen voor deze regeling in aanmerking. In 2018 hebben in totaal 72 huishoudens gebruikgemaakt van huiswerkbegeleiding.

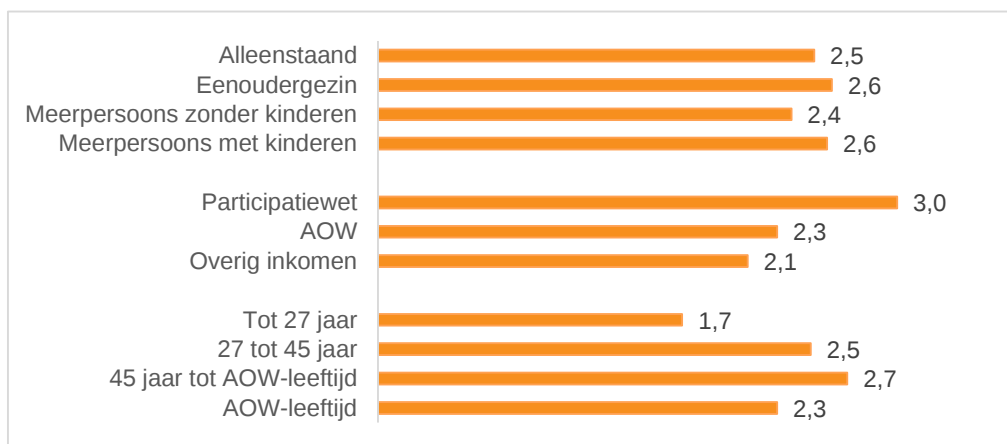
6.3 Cumulatief gebruik

Huishoudens met kinderen maken gemiddeld van meer regelingen gebruik dan huishoudens zonder kinderen

Gemiddeld maken minima gebruik van 2,5 van de volgende zes regelingen voor volwassenen: kwijtschelding gemeentelijke belastingen, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, gemeentelijke zorgpolis, HaarlemPas en de tegemoetkoming bij ziekte en handicap.

Huishoudens met thuiswonende kinderen en bijstandsgerechtigden maken gemiddeld gezien van meer regelingen gebruik, zoals in onderstaande figuur te zien is.

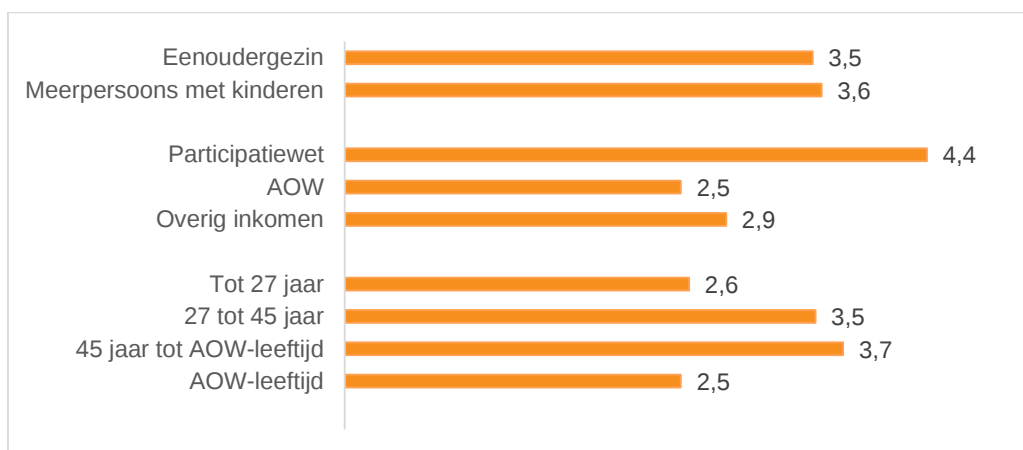
Figuur 2.1.1. Gemiddeld gebruik zes regelingen, per kenmerk huishouden inkomen tot 115% Wsm

Bijstandsgerechtigden maken gemiddeld vaker gebruik van regelingen

Het onderzoek richt zich op de meest voorkomende tien minimaregelingen. Naast de zes regelingen waar iedereen (mits ze voldoen aan de inkomensnormen) gebruik van kan maken, zijn er vier regelingen voor kinderen: Jeugdfonds Sport en Cultuur, tegemoetkoming schoolkosten, Stichting Leergeld en huiswerkbegeleiding. Minima met kinderen kunnen van alle tien de regelingen gebruikmaken. Gemiddeld maken zij van 3,6 van deze tien regelingen gebruik. Meerpersoonshuishoudens met kinderen en bijstandsgerechtigden maken het meest gebruik van de regelingen.

Figuur 2.1.2. Gemiddeld gebruik tien regelingen, per kenmerk huishouden inkomen tot 115% Wsm

Niet gebruik regelingen

99 procent van de doelgroep die in beeld is maakt gebruik van de regelingen. In 2018 zijn er slechts 36 huishoudens, dat is nog geen procent van alle minima, die geen gebruik maken van een van de regelingen.

7. Schulddienstverlening

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het gebruik van de schulddienstverlening onder de minimahuishoudens.

7.1. Aantal minimahuishoudens met schulddienstverlening

Schulddienstverlening (SDV) is er voor inwoners met geldzorgen en/of problematische schulden die zelf hun schulden niet meer kunnen oplossen. Het belangrijkste onderdeel van schulddienstverlening betreft een minnelijke schuldregeling waarin de gemeente zelf met schuldeisers bemiddelt en de cliënten gedurende drie jaar begeleid. Wanneer een minnelijk traject niet mogelijk is kan een aanvraag worden gedaan voor toelating tot de WSNP (het wettelijk traject).

In 2018 kregen 1.035 huishoudens een vorm van schulddienstverlening, zoals budgetbeheer, budgetondersteuning op maat, MSNP, WSNP en nazorg. Dit is 1,3 procent van alle huishoudens in de gemeente Haarlem. Driekwart (74 procent) van de huishoudens heeft een inkomen tot 115 procent Wsm. Afgezet tegen alle minima betekent dit dat 10 procent van de minimahuishoudens een vorm van schulddienstverlening heeft gekregen. Bij andere gemeenten loopt dat aandeel uiteen van 10 tot 20 procent.

Tabel 7.1.1 Inkomensverdeling SDV-gebruikers naar aantal en percentage

SHV	2018		Aandeel SHV t.o.v. alle huish.
	Aantal	%	
Tot 115% Wsm	764	74%	10,2%
Overige huishoudens	271	26%	0,4%
Totaal	1.035	100%	1,3%

In 2018 heeft 36 procent van de minimahuishoudens met schulddienstverlening thuiswonende kinderen. De meeste huishoudens hebben of een ander inkomen of bijstand.

Tabel 7.1.2 Kenmerken minimahuishoudens tot 115% Wsm met SDV, naar aantal en percentage

	2018	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	343	45%
AOW	56	7%
Overig inkomen	365	48%
Totaal	764	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	315	41%
Eenoudergezin	116	15%
Meerpers zonder kinderen	173	23%
Meerpers met kinderen	160	21%
Totaal	764	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	35	5%
27 tot 45 jaar	295	39%
45 tot AOW-leeftijd	378	49%
AOW-leeftijd	56	7%
Totaal	764	100%

Bijlage 1. Onderzoeksmethodiek Inkomens Effectrapportage

Voordat de inkomenseffecten van de regelingen in beeld worden gebracht, eerst de onderzoeksmethodiek.

Huishoudens en inkomensgrenzen

De inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2019 worden voor de volgende huishoudtypen berekend:

- Alleenstaande, jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd;
- Alleenstaande ouder, jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd, twee kinderen (8 en 13 jaar);
- Paar (twee volwassenen), niet AOW-gerechtigd;
- Paar (twee volwassenen), niet AOW-gerechtigd, twee kinderen (8 en 13 jaar);
- Alleenstaande, AOW-gerechtigd;
- Paar (twee volwassenen), AOW-gerechtigd.

De inkomenseffecten worden in beeld gebracht voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 en 130 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Daarnaast worden de inkomenseffecten voor huishoudens berekend, die al langer dan drie jaar een inkomen van 100 procent Wsm hebben.

Inkomsten landelijke regelingen

De inkomsten bestaan uit het netto-inkomen en diverse bijdragen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- Netto-inkomen inclusief vakantietoeslag;
- Bijdrage Rijk:
 - huurtoeslag;
 - zorgtoeslag;
 - combinatiekorting;
 - kinderbijslag;
 - kindgebonden budget.

Inkomsten gemeentelijke minimaregelingen

Onderstaand volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2019. Vanaf 2019 hanteert de gemeente Haarlem een inkomensgrens van 120 procent Wsm (tot en met 2018 was dit 115 procent Wsm).

Tabel B1 Gemeentelijke minimaregelingen in Haarlem

Regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	-
HaarlemPas	Tot 120% Wsm	Individuele vergoedingen.
Bijzondere bijstand	Tot 120% Wsm	Bij een inkomen boven 120 procent Wsm wordt 35 procent draagkracht berekend.
Individuele inkomenstoelag	Minimaal 3 jaar tot 120% Wsm	Alleenstaande € 372. Alleenstaande ouder € 478. Paar € 532.

Regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Gemeentelijke zorgpolis	Tot 120% Wsm	<i>Zorgverzekering Univé:</i> Pakket Compleet € 155,24 i.p.v. € 191,90. Eigen risico meeverzekerd. <i>Zorgverzekering Zorg en Zekerheid:</i> Pakket Haarlem -Standaard € 135,02 i.p.v. € 176,45. Eigen risico meeverzekerd; Pakket Haarlem-Top € 160,18 i.p.v. € 203,50. Eigen risico meeverzekerd.
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	Tot 120% Wsm	Maximaal 90 procent van de eigen bijdrage Wmo; Maximaal 90 procent voor kosten die uitkomen boven de eerste € 100 van het eigen risico.
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Tot 120% Wsm	Bij een inkomen boven 120 procent Wsm wordt 35 procent draagkracht berekend. Voor sport maximaal € 225 per jaar, per kind; Voor cultuur maximaal € 450 per jaar, per kind.
Tegemoetkoming schoolkosten	Tot 120% Wsm	Basisonderwijs: € 100; Voortgezet onderwijs: € 200. Bij een inkomen boven 120 procent Wsm wordt 35 procent draagkracht berekend.
Brugklaspakket	Tot 120% Wsm	Extra eenmalige verstrekking voor brugklasjaar: € 200. Bij een inkomen boven 120 procent Wsm wordt 35 procent draagkracht berekend.
Tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles	Tot 120% Wsm	Voor 1 jaar op hetzelfde onderwijsniveau: maximaal € 25 per lesuur en maximaal € 100 per maand. Bij een inkomen boven 120 procent Wsm wordt 35 procent draagkracht berekend.
Stichting Leergeld	Tot 120% Wsm	Verstrekingen in natura.
Kinderopvang op sociaal medische indicatie	Berekening is gelijk aan die van de toeslag van de belastingdienst	Aantal uren hangt af van indicatie
Overige regelingen: - Gratis ID kaart - Gratis Bibliotheek - Gratis Peuterspeelzaal	Tot 120% Wsm	Verschillende vergoedingen, afhankelijk van regeling/ product.

In de berekening van de inkomenseffecten worden de volgende regelingen meegenomen:

- kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en waterschapsbelasting;
- de totale korting op de gemeentelijke zorgpolis:
 - minima die niet AOW-gerechtigd zijn: deelname aan Zorg en Zekerheid, pakket Haarlem-Standaard, met verzekering eigen risico;²⁵
 - minima met de AOW-leeftijd: deelname aan Zorg en Zekerheid, pakket Haarlem-Top, met verzekering eigen risico;
- de individuele inkomenstoeslag;
- Tegemoetkoming schoolkosten;
- Jeugdfonds Sport en Cultuur²⁶.

De volgende gemeentelijke regelingen zijn niet meegenomen in het financieel maandoverzicht en de inkomenseffecten:

- Bijzondere bijstand;
- HaarlemPas;
- Sportfonds 18+;
- Sportfonds 50+;
- Brugklaspakket;
- Tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles;
- Stichting Leergeld;
- Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten;
- Kinderopvang op sociaal medische indicatie.

Bijzondere bijstand is niet opgenomen omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt.

De HaarlemPas wordt niet meegenomen omdat minima met deze pas kortingen op producten en diensten kunnen krijgen, maar geen vast bedrag krijgen.

Sportfonds 18+ en 50+ worden niet meegenomen omdat dit eenmalige verstrekkingen zijn.

Het brugklaspakket en tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles worden niet meegenomen in de financiële analyse omdat minima hier per kind slechts in beperkte mate (1 jaar) gebruik van kunnen maken. Het zijn dus geen jaarlijks terugkomende vergoedingen.

Stichting Leergeld wordt niet meegenomen omdat zij verstrekkingen in natura geeft, dit is niet om te zetten in een maandbedrag.

De tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten is niet opgenomen omdat het eigen risico zorgverzekering en eigen bijdrage Wmo al worden vergoed door de gemeentelijke zorgpolis. De gemeentelijke zorgpolis is wel opgenomen in de analyse. In de gemeente Haarlem is er keuzevrijheid; inwoners kunnen gebruikmaken van de gemeentelijke zorgpolis of de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten.

Tenslotte is de kinderopvang op sociaal medische indicatie buiten beschouwing gelaten, omdat niet alle minimakinderen gebruikmaken van deze vorm van kinderopvang.

²⁵ In verband met verschil in verwachte zorgkosten tussen jongere en oudere huishoudens wordt een onderscheid gemaakt in het gekozen pakket.

²⁶ Jeugdfonds Sport en Cultuur worden in mindering gebracht op de overige bestedingen en worden niet gezien als dergelijke inkomsten. De huishoudens ontvangen geen bijdrage, de bijdrage vanuit het Jeugdfonds Sport en Cultuur wordt direct verrekend met de sport en cultuuractiviteiten.

Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

8. Vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Er ligt meestal een contract aan ten grondslag. Voorbeelden zijn huur²⁷, energiekosten²⁸; en verzekeringen;
9. Reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en (indien aan de orde) het eigen risico voor de zorgverzekering;
10. Huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoorzicht in bijlage 2.

Met nadruk op het feit dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven. Of dat de vaste lasten aan huur of energie hoger zijn dan in de normbedragen.

Overige bestedingen

Het budget dat overblijft kan worden uitgegeven aan bijvoorbeeld een lidmaatschap voor een (sport)vereniging, sociale en recreatieve activiteiten of aan zakgeld voor kinderen. Voor deze overige bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag.

Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven zijn er de volgende aannames:

- De huishoudens maken van alle regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag;
- Iedereen woont in een huurwoning;
- Alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. Alleenstaande ouders met een inkomen boven de bijstandsnorm hebben voor hun jongste kind 40 uur buitenschoolse opvang per maand nodig tegen een tarief van € 7,44 (gemiddelde uurprijs in 2019);
- Bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent Wsm werkt slechts een van beide. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom wordt ervan uitgegaan dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen;
- Huishoudens die (op basis van hun inkomen) geen gebruik kunnen of willen maken van de gemeentelijke zorgpolis van de gemeente, maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars. Op basis van de meest gekozen pakketten²⁹ bij de grootste zeven zorgverzekeraars is daarvoor een gemiddelde prijs berekend van € 143 per polis.

²⁷ Er wordt uitgegaan van € 510 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 570 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Haarlem.

²⁸ Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Essent (stroom en gas 3 jaar zeker), de kosten voor water op de tarieven van PWN. Heffingskortingen zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud.

²⁹ Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.

Bijlage 2. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B2.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.026	1.128	1.231	1.333	1.231
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	251	251	251	222	251
Zorgtoeslag	99	99	99	99	99
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	350	350	350	321	350
Totaal inkomsten	1.376	1.478	1.581	1.654	1.581
Uitgaven					
Huur	510	510	510	510	510
Gas, water, elektra	107	107	107	107	107
Telefoon, internet en kabel	58	58	58	58	58
Gemeentelijke heffingen	35	35	35	35	35
(collectieve) zorgverzekering	176	176	176	176	176
Overige verzekeringen	20	20	20	20	20
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	14	14	14	14	14
Reserveringsuitgaven	197	197	197	197	197
Huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238	238
Totaal uitgaven	1.354	1.354	1.354	1.354	1.354
Budget exclusief regelingen gemeente	22	124	227	300	227
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	35	0	0	0	0
Korting gemeentelijke zorgpolis	41 ³⁰	41	41	0	41
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	31
Tegemoetkoming schoolkosten	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	76	41	41	0	72
Budget inclusief regelingen gemeente	98	166	268	300	299
Overige bestedingen	122	187	187	187	187
Restant	-24³¹	-21	81	113	112

³⁰ Dit bestaat uit een gemeentelijke bijdrage vanuit de gemeente en een korting van de zorgverzekeraar.

³¹ De getallen in de tabellen zijn afgerond op hele getallen. Daarom kunnen er afrondingsverschillen in de tabellen voorkomen.

Tabel B2.2 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 13 jaar)³²

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.026	1.128	1.231	1.333	1.231
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	290	290	290	290	290
Zorgtoeslag	99	99	99	99	99
Combinatiekorting	0	34	39	44	39
Kinderbijslag	194	194	194	194	194
Kindgebonden budget	461	461	461	461	461
Totaal bijdragen Rijk	1.044	1.078	1.083	1.088	1.083
Totaal inkomsten	2.069	2.206	2.314	2.421	2.314
Uitgaven					
Huur	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	206	206	206	206	206
Telefoon, internet en kabel	66	66	66	66	66
Gemeentelijke heffingen	55	55	55	55	55
(collectieve) zorgverzekering	176	176	176	176	176
Overige verzekeringen	22	22	22	22	22
Onderwijs	39	39	39	39	39
Kosten BSO	0	34	34	34	34
Vervoer	39	39	39	39	39
Reserveringsuitgaven	301	301	301	301	301
Huishoudelijke uitgaven	440	440	440	440	440
Totaal uitgaven	1.914	1.948	1.948	1.948	1.948
Budget exclusief regelingen gemeente	155	259	366	473	366
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	55	0	0	0	0
Korting gemeentelijke zorgpolis	41	41	41	0	41
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	40
Tegemoetkoming schoolkosten	25	25	25	0	25
Totaal regelingen gemeente	122	66	66	0	106
Budget inclusief regelingen gemeente	277	325	432	473	472
Overige bestedingen	187 ³³	253	253	309	253
Restant	90	72	180	164	219

³² Bij de kosten BSO is de tegemoetkoming kinderopvang al verrekend.³³ Een tegemoetkoming vanuit het Jeugdfonds Sport en Cultuur is in vermindering gebracht op de post 'Overige bestedingen', omdat het een vermindering van de kosten betreft.

Tabel B2.3 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.465	1.612	1.758	1.905	1.758
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	290	286	226	159	226
Zorgtoeslag	192	188	153	118	153
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	482	474	379	277	379
Totaal inkomsten	1.947	2.086	2.137	2.182	2.137
Uitgaven					
Huur	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	159	159	159	159	159
Telefoon, internet en kabel	66	66	66	66	66
Gemeentelijke heffingen	55	55	55	55	55
(collectieve) zorgverzekering	353	353	353	353	353
Overige verzekeringen	28	28	28	28	28
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	28	28	28	28	28
Reserveringsuitgaven	310	310	310	310	310
Huishoudelijke uitgaven	429	429	429	429	429
Totaal uitgaven	1.997	1.997	1.997	1.997	1.997
Budget exclusief regelingen gemeente	-50	88	140	184	140
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	55	0	0	0	0
Korting gemeentelijke zorgpolis	83	83	83	0	83
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	44
Tegemoetkoming schoolkosten	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	138	83	83	0	127
Budget inclusief regelingen gemeente	88	171	223	184	267
Overige bestedingen	182	248	248	248	248
Restant	-94	-77	-25	-64	19

Tabel B2.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.465	1.612	1.758	1.905	1.758
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	290	286	226	159	226
Zorgtoeslag	192	188	153	118	153
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	194	194	194	194	194
Kindgebonden budget	199	197	179	162	179
Totaal bijdragen Rijk	875	865	752	633	752
Totaal inkomsten	2.340	2.476	2.510	2.537	2.510
Uitgaven					
Huur	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	245	245	245	245	245
Telefoon, internet en kabel	74	74	74	74	74
Gemeentelijke heffingen	55	55	55	55	55
(collectieve) zorgverzekering	353	353	353	353	353
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29
Onderwijs	39	39	39	39	39
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	53	53	53	53	53
Reserveringsuitgaven	410	410	410	410	410
Huishoudelijke uitgaven	550	550	550	550	550
Totaal uitgaven	2.378	2.378	2.378	2.378	2.378
Budget exclusief regelingen gemeente	-38	99	132	160	132
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	55	0	0	0	0
Korting gemeentelijke zorgpolis	83	83	83	0	83
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	44
Tegemoetkoming schoolkosten	25	25	25	0	25
Totaal regelingen gemeente	163	108	108	0	152
Budget inclusief regelingen gemeente	125	206	240	160	284
Overige bestedingen	247 ³⁴	313	313	369	313
Restant	-122	-106	-73	-209	-29

³⁴ Een tegemoetkoming vanuit het Jeugdfonds Sport en Cultuur is in vermindering gebracht op de post 'Overige bestedingen'.

Tabel B2.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.148	1.263	1.377	1.492	1.377
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	253	253	253	252	253
Zorgtoeslag	99	99	99	99	99
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	352	352	352	351	352
Totaal inkomsten	1.500	1.615	1.729	1.843	1.729
Uitgaven					
Huur	510	510	510	510	510
Gas, water, elektra	130	130	130	130	130
Telefoon, internet en kabel	58	58	58	58	58
Gemeentelijke heffingen	35	35	35	35	35
(collectieve) zorgverzekering	204	204	204	143	204
Overige verzekeringen	13	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	11	11	11	11	11
Reserveringsuitgaven	197	197	197	197	197
Huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238	238
Totaal uitgaven	1.395	1.395	1.395	1.334	1.395
Budget exclusief regelingen gemeente	105	220	334	509	334
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	35	0	0	0	0
Korting gemeentelijke zorgpolis	43	43	43	0	43
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	0
Tegemoetkoming schoolkosten	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	89	41	43	0	43
Budget inclusief regelingen gemeente	194	261	378	509	377
Overige bestedingen	117	117	117	117	117
Restant	77	144	261	392	260

Tabel B2.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 120% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.563	1.720	1.876	2.032	1.876
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	294	294	294	279	294
Zorgtoeslag	192	192	175	151	175
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	486	486	469	430	469
Totaal inkomsten	2.049	2.206	2.345	2.462	2.345
Uitgaven					
Huur	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	194	194	194	194	194
Telefoon, internet en kabel	66	66	66	66	66
Gemeentelijke heffingen	55	55	55	55	55
(collectieve) zorgverzekering	407	407	407	285	407
Overige verzekeringen	16	16	16	16	16
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	22	22	22	22	22
Reserveringsuitgaven	310	310	310	310	310
Huishoudelijke uitgaven	429	429	429	429	429
Totaal uitgaven	2.069	2.069	2.069	1.947	2.069
Budget exclusief regelingen gemeente	-19	137	276	516	276
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	55	0	0	0	55
Korting gemeentelijke zorgpolis	87	87	87	0	87
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	0
Tegemoetkoming schoolkosten	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	151	83	87	0	142
Budget inclusief regelingen gemeente	132	220	363	516	418
Overige bestedingen	215	215	215	215	215
Restant	-83	5	148	301	203

Bijlage 3. Onderzoeksmethodiek Minimamonitor

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de verschillende lokale en landelijke regelingen die de gemeente uitvoert. Daarbij gaat het om de volgende voorzieningen: Participatiewet, miniregelingen en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Alle brongegevens zijn via encryptie versleuteld aangeleverd zodat ze niet te herleiden zijn tot individuele natuurlijke personen.

Onderstaand beschrijven de werkwijze van het samenstellen van het onderzoeksbestand.

Stap 1

In de eerste bewerkingsstap wordt de informatie uit de genoemde registratiebronnen aan het actuele BRP-bestand (dat ook is versleuteld) gekoppeld. Op deze wijze wordt inzichtelijk welke personen gebruik maken of gebruik hebben gemaakt van welke voorziening.

Stap 2

In stap 2 wordt aan de hand van de BRP een analysebestand op huishoudniveau gemaakt. Er worden 4 huishoudtypes onderscheiden: alleenstaanden, eenoudergezinnen, meerpersoonshuishoudens met kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. De operationele definities van deze begrippen treft u verderop in deze verantwoording aan.

Stap 3

Het feitelijke gebruik van voorzieningen in het jaar voorafgaand aan het peilmoment van de BRP wordt op huishoudniveau vastgesteld. Indien één persoon binnen het huishouden gebruik heeft gemaakt van een bepaalde voorziening, wordt dit toegerekend naar het hele huishouden.

Statistisch kader

In tegenstelling tot wat gangbaar is bij sociaalwetenschappelijk onderzoek is dit rapport gebaseerd op gegevens van de totale bevolkingspopulatie. Dat betekent dat de vermelde aantallen en percentages niet getoetst hoeven te worden op statistische betrouwbaarheid en altijd de feitelijke situatie weergeven.

Operationele definitie huishouden

Het bepalen van het soort en type huishouden gebeurt aan de hand van gegevens uit de bevolkingsadministratie en wel op de volgende wijze:

- Indien één persoon op een adres woont, is duidelijk dat er sprake is van een alleenstaande;
- Personen op één adres waartussen geregistreerde ouder-kindrelaties of echtrelaties bestaan worden tot een gezamenlijk huishouden gerekend;
- Indien er één meerderjarige op een adres woont met een ouder-kindrelatie tellen we een eenoudergezin;
- Indien er meer meerderjarige op een adres wonen waarbij één meerderjarige ouder is en er een ouder-kindrelatie bestaat met de andere meerderjarige (en/of minderjarige) tellen we een eenoudergezin;
- Als er vier of meer meerderjarigen op een adres wonen, gaan we ervan uit dat er meerdere huishoudens op dit adres gevestigd zijn;
- Indien er drie meerderjarigen zonder echtrelatie op één adres wonen, kijken we naar de gemiddelde leeftijd. Ligt die onder de 27 jaar dan rekenen we iedere persoon als een afzonderlijk (studenten)huishouden. Ligt deze boven de 27 jaar dan tellen we één meerpersoonshuishouden.
- Als er minimaal 20 personen op een gezamenlijk adres wonen, registreren we een institutioneel huishouden, tenzij de gemiddelde leeftijd van alle bewoners hoger is dan de AOW-leeftijd. Iedere bewoner wordt dan als afzonderlijk huishouden meegeteld (gehuwden tellen als één huishouden).

Zelfstandig huishouden

Een zelfstandig huishouden bestaat uit een of meer personen die alleen of samen in een woonruimte gehuisvest zijn en zelf in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien.

Institutioneel huishouden

Tot de institutionele huishoudens behoren adressen met minimaal 20 personen, waarbij de gemiddelde leeftijd jonger is dan de AOW-leeftijd. Hiertoe behoren bijvoorbeeld opvangcentra, penitentiaire inrichtingen, kindertehuizen en internaten.

In de bevolkingsoverzichten in deze rapportage zijn deze personen meegeteld. In de hoofdstukken waar de inkomensverdeling in termen van huishoudens wordt besproken blijven zij buiten beschouwing.

Besteedbaar inkomen (CBS)

Besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. Het bruto-inkomen omvat winst uit onderneming, bruto-inkomsten uit arbeid, inkomsten uit vermogen en bruto ontvangen overdrachten (zoals AOW, Anw, WAO/WIA, studiefinanciering, kinderbijslag en huursubsidie).

Inkomensbron

In dit onderzoek worden de termen Participatiewet, AOW en 'ander' inkomen gebruikt. Voor de bijstandsgerechtigden is de inkomensbron direct vast te stellen. De AOW-inkomensgrondslag is bepaald op basis van de leeftijd van de huishoudoudste. De AOW-gerechtigde huishoudens die tevens een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen rekenen we eveneens tot deze categorie. Alle overige inkomens zijn vervolgens onder de noemer 'ander' inkomen gebracht.

Wanneer het inkomen van een huishouden alleen bestaat uit AOW dan wordt het huishouden tot de minimapopulatie gerekend.

Berekening van de duur van het minimuminkomen

De duur van de periode waarin een huishouden op het minimuminkomen leeft, wordt berekend aan de hand van een combinatie van gegevens uit verschillende bronnen. Een sluitende definiëring in termen van een volledig onafgebroken periode is niet altijd mogelijk. Indien de periode tussen het gebruik van de ene regeling en de andere maximaal 30 dagen is, wordt dit daarom toch als aaneengesloten periode gezien.

Wettelijk sociaal minimum

Het wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Deze normbedragen worden halfjaarlijks vastgesteld. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het wettelijke sociale minimum.

Bijlage 4. Bevolkingskarakteristieken

Alle huishoudens

Onderstaande tabel geeft het aantal inwoners en huishoudens weer.

Tabel B4.1 Aantal huishoudens en inwoners Haarlem³⁵

Categorie	2018
Aantal huishoudens	77.699
Aantal personen	161.520
Gemiddelde huishoudgrootte	2,1

Kenmerken

Tabel B4.2 Kenmerken alle huishoudens 2018

Categorie	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	33.079	43%
Eenoudergezin	3.168	4%
Meerpers zonder kinderen	25.549	33%
Meerpers met kinderen	15.903	20%
Totaal	77.699	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	4.699	6%
27 tot 45 jaar	24.230	31%
45 tot AOW-leeftijd	29.201	38%
AOW-leeftijd	19.569	25%
Totaal	77.699	100%
Wijken		
Parkwijk	3.230	4,2%
Molenwijk	4.056	5,2%
Oude Stad	8.248	10,6%
Boerhaavewijk	3.192	4,1%
Meerwijk	3.884	5%
Slachthuiswijk	2.851	3,7%
Duinwijk	2.695	3,5%
Waarder- en Veerpolder	795	1%
Te Zaanenkwartier	4.090	5,3%
Houtvaartkwartier	3.608	4,6%
Indischewijk	3.988	5,1%
Ter Kleefkwartier	5.429	7%
Europawijk	5.077	6,5%
Vogelenwijk	2.130	2,7%
Haarlemmerhoutkwartier	6.269	8,1%
Transvaalwijk	4.595	5,9%
Delftwijk	2.721	3,5%
Amsterdamsewijk	4.144	5,3%
Zijlwegkwartier	4.013	5,2%
Vondelkwartier	2.392	3,1%
Spaarndam	292	0,4%
Totaal	77.699	100%

³⁵ Alle gegevens in de tabellen in deze monitor zijn gebaseerd op gemeentelijke registratiegegevens, tenzij anders aangegeven. Landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS.

Bijlage 5. Kenmerken kinderen

Kenmerken

Tabel B5.1 Kenmerken alle kinderen 2018

Categorie	Aantal	Aandeel
Huishoudtype		
Eenoudergezin	4.785	14%
Meerpers met kinderen	28.193	86%
Totaal	32.978	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 4 jaar	8.199	25%
4 tot 12 jaar	14.762	45%
12 tot 18 jaar	10.017	30%
Totaal	32.978	100%
Wijken		
Parkwijk	1.115	3,4%
Molenwijk	1.450	4,4%
Oude Stad	1.598	4,8%
Boerhaavewijk	1.779	5,4%
Meerwijk	1.931	5,9%
Slachthuiswijk	964	2,9%
Duinwijk	1.228	3,7%
Waarder- en Veerpolder	379	1,1%
Te Zaanenkwartier	2.102	6,4%
Houtvaartkwartier	2.014	6,1%
Indischewijk	2.093	6,3%
Ter Kleefkwartier	3.601	10,9%
Europawijk	1.836	5,6%
Vogelenwijk	1.234	3,7%
Haarlemmerhoutkwartier	2.689	8,2%
Transvaalwijk	1.571	4,8%
Delftwijk	823	2,5%
Amsterdamsewijk	1.414	4,3%
Zijlwegkwartier	1.731	5,2%
Vondelkwartier	1.307	4%
Spaarndam	119	0,4%
Totaal	32.978	100%

Bijlage 6. Kenmerken minima tot 100% Wsm

Tabel B6.1 Aantal huishoudens en inwoners Haarlem

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Aantal	%
Tot 100%	5.249	6,8%
Overig	72.450	93,2%
Totaal	77.699	100%

Kenmerken

Tabel B6.2 Kenmerken minima tot 100% Wsm 2018

Categorie	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	3.027	58%
AOW	854	16%
Overig inkomen	1.368	26%
Totaal	5.249	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	3.024	58%
Eenoudergezin	611	12%
Meerpers zonder kinderen	900	17%
Meerpers met kinderen	714	13%
Totaal	5.249	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	326	6%
27 tot 45 jaar	1.569	30%
45 tot AOW-leeftijd	2.500	48%
AOW-leeftijd	854	16%
Totaal	5.249	100%
Wijken		
Parkwijk	295	5,6%
Molenwijk	348	6,6%
Oude Stad	314	6%
Boerhaavewijk	498	9,5%
Meerwijk	717	13,7%
Slachthuiswijk	335	6,4%
Duinwijk	68	1,3%
Waarder- en Veerpolder	35	0,7%
Te Zaanenkwartier	112	2,1%
Houtvaartkwartier	104	2%
Indischewijk	152	2,9%
Ter Kleefkwartier	112	2,1%
Europawijk	638	12,2%
Vogelenwijk	84	1,6%
Haarlemmerhoutkwartier	240	4,6%
Transvaalwijk	179	3,4%
Delftwijk	281	5,4%
Amsterdamsewijk	366	7%
Zijlwegkwartier	124	2,4%
Vondelkwartier	235	4,5%
Spaarndam	12	0,2%
Totaal	5.249	100%

Bijlage 7. Aantal en aandeel huishoudens tot 115%, 120% en 130%

Doordat gemeenten niet over inkomensgegevens van alle inwoners beschikken, is er een groep die doordat ze geen gebruik maken van de minimaregelingen, niet in de registratiebestanden voorkomt. Dit betekent dat het feitelijk aantal minima iets hoger ligt dan in deze Minimamonitor wordt gerapporteerd.

De gemeente Haarlem wil graag zicht op het aandeel huishoudens met een inkomen tot 120 en 130 procent van het Wsm. KWIZ heeft een systematiek ontwikkeld om op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en door ons ontwikkelde kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten waar KWIZ onderzoek heeft gedaan een indicatie te geven van deze aantallen. Hierbij is rekening gehouden met het vermogen van de huishoudens volgens de vermogensgrens van de Participatiewet.

Tabel B7.1 huishoudens met inkomensgrenzen

Categorie	115%		120%		130%	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Inkomensbron						
Participatiewet	3.027	38%	3.027	32%	3.027	28%
AOW	1.573	19%	1.973	21%	2.473	22%
Overig inkomen	3.400	43%	4.500	47%	5.500	50%
Totaal	8.000	100%	9.500	100%	11.000	100%

Uit dit overzicht dat de minima die nu nog geen regelingen gebruiken voor zo'n 1,9% bestaat uit pensioengerechtigden en 4,4% inwoners met een overig inkomen (loondienst, zelfstandig ondernemerschap of UWV-uitkering).

Bijlage 8. Draagkrachtberekening

Voor de regelingen bijzondere bijstand, tegemoetkoming schoolkosten, brugklaspakket, tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles en tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten geldt een draagkrachtberekening.

Wanneer het inkomen hoger is dan 120% (115% in 2018) van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm) dan wordt de eerste 35% van het inkomen (boven de inkomensgrens) op jaarbasis gebruikt om zelf de bijzondere kosten te betalen.

Als iemand bijvoorbeeld € 100 per maand meer verdient dan de grens dan moet hiervan € 35 per maand (€ 420 per jaar) worden gebruikt om bijzondere kosten te betalen. Zijn de kosten hoger dan dit bedrag, dan komt men in aanmerking voor een gedeeltelijke vergoeding.

Bijzondere bijstand is niet alleen voor mensen met een bijstandsuitkering. Iedereen kan bijzondere bijstand aanvragen. De regeling is ook voor mensen die loon, pensioen of een uitkering ontvangen. Een minimuminkomen is dus geen vereiste. Wel geldt: hoe hoger het inkomen, hoe meer draagkracht dus hoe minder bijzondere bijstand.

Bijlage 9. Afkortingen

Tabel B9.1 Afkortingenlijst

Afkorting	
AOW	Algemene Ouderdomswet
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Planbureau
SHV	Schuldhelpverlening
VT	Vakantietoeslag
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsm	Wettelijk sociaal minimum
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

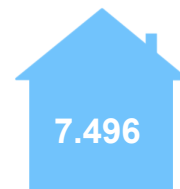
MINIMA IN HAARLEM

Minimahuishoudens in beeld

94% De gemeente Haarlem heeft 94% van de minimahuishoudens in beeld.

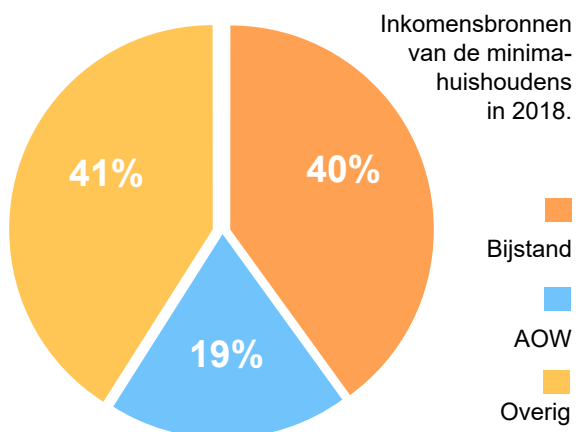
Aantal minimahuishoudens

10% van de huishoudens heeft een inkomen tot 115% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), dit zijn **7.496** huishoudens.

2018

Inkomensbron

Bijstand

Aantal minimahuishoudens met een bijstandsuitkering in 2018.

Minimakinderen

11%

van alle kinderen tot 18 jaar groeit op in een huishouden met een inkomen tot 115% Wsm, dit zijn **3.727** kinderen.

2018

3.727

Langdurig minima

In 2018 heeft 74% van alle minima al 3 jaar of langer een minimuminkomen.

Instroom minima

In 2018 is 11% van alle minima ingestroomd in de minimapopulatie.

Wijken

25%

van alle huishoudens in **Meerwijk** heeft een inkomen tot 115% Wsm. Ook in de wijk Boerhaavewijk is het aandeel minima hoger dan gemiddeld in de gemeente.

Eenoudergezinnen

29%

van de eenoudergezinnen heeft een inkomen tot 115% Wsm. Kinderen in een eenoudergezin groeien ruim drie keer zo vaak op in een minimahuishouden.

Minimaproblematiek

Schulddienstverlening

10%

Van alle minimahuishoudens heeft 10% in 2018 een vorm van schulddienstverlening gekregen.

Minimaregelingen

